

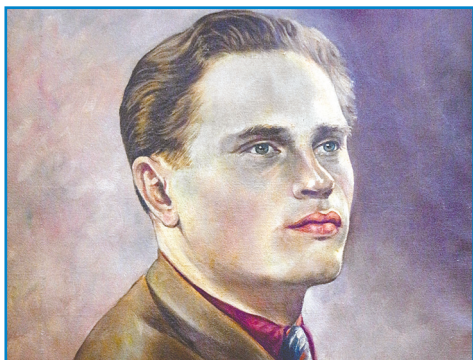
культура і життя

www.uaculture.com

№ 6–7 (4578–4579) 14 лютого, 2014 рік

Виходить із 7 жовтня 1923 р.

ЙОГО НАЗИВАЛИ УКРАЇНСЬКИМ СТАСОВИМ

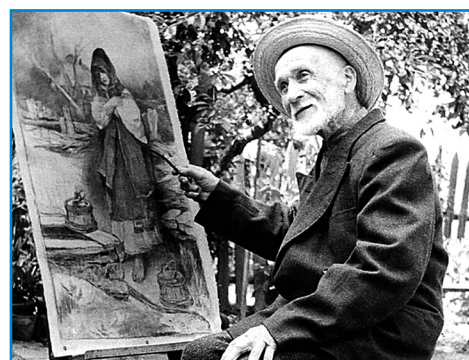

В Києві вшановано пам'ять відомого музикознавця журналіста Михайла Головащенко.

» СТОР.

2

ШЕВЧЕНКО З НАМИ

«У Вас є те, чого немає в інших. Так відчути геніального Шевченка ніхто не може...», – казав поет Павло Тичина про шевченкіану художника Івана Іжакевича.

» СТОР.

8

НІНА САЄНКО: «КРАСА НАРОДЖУЄТЬСЯ З ЛЮБОВІ»

«Життя сім'ї Саєнків – то окрема історія, про яку можна роман писати чи створити фільм».

» СТОР.

7

ОЙ ХУСТИНО, ХУСТИНОЧКО!

У музеї народного декоративного мистецтва Шевченківського національного заповідника в Каневі – виставка «Мамина хустка – оберіг родини».

» СТОР.

10

На Стрітення

Прощай,
Зимо!

Здрастуй,
Весно!

КОЛЕГІЯ ОБГОВОРИЛА ПІДГОТОВКУ ДО ЮВІЛЕЮ КОБЗАРЯ

До ювілею Тараса Шевченка залишається менше місяця. На цьому наголосив в. о. міністра культури Леонід Новохатько під час засідання колегії Міністерства, присвяченого відзначенню 200-річчя від дня народження Т. Шевченка.

«Ми виходимо на фінішну пряму, і наші зусилля спрямовані на те, щоб належним чином виконати весь комплекс заходів до цієї ювілейної дати», – сказав Леонід Новохатько, підкресливши необхідність широкого залучення громадськості до святкових заходів.

Леонід Михайлович повідомив, що тільки з питань реставрації Національного музею Тараса Шевченка в Києві було проведено 9 громадських слухань, на яких обговорювалися проблеми від проектів будівельних робіт, формування експозиції до відбору картин.

«Тарас Шевченко – це Світоч української нації і не заслугоує, аби рішення приймалися кулуарно. Тому ми робимо все по-європейськи, прозоро і публічно», – підкреслив Л. Новохатько.

Доповідачами про стан справ із підготовки загальноукраїнських заходів були керівники відповідальних структурних підрозділів Мінкультури, генеральний директор Національного музею Тараса Шевченка Дмитро Стус, генеральний директор Шевченківського національного заповідника Василь Тулін, генеральний директор Національного заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка» Богдан Писар, заступник начальника управління – начальник відділу охорони культурної спадщини, музейної справи та з питань релігій управління культури Черкаської облдержадміністрації Микола Суховий.

Члени колегії також обговорили основні заходи з відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка в Україні та за кордоном.

Шевченківський заповідник очолив Василь Тулін

Під час робочого візиту на Черкащину в. о. міністра культури Леонід Новохатько ознайомився із ходом підготовки до відзначення 200-літнього ювілею Кобзаря, а також представив колективу Шевченківського національного заповідника нового директора – Василя Туліна.

Під час зустрічі Леоніда Михайловича з головою облдержадміністрації Сергієм Тулубом було обговорено питання діяльності заповідників, що пов'язані з ім'ям Тараса Шевченка та їхню готовність прийняти туристів. Зокрема, уточнено питання фінансування ремонтних робіт у Канівському міському будинку культури; оновлення експозиції літературно-меморіального музею

Леонід Новохатько

Т. Г. Шевченка Національного заповідника «Батьківщина Тараса Шевченка», а також формування експозиції музею Т. Г. Шевченка в колишньому маєтку пана Енгельгардта.

Керівники обговорили наповнення фондів Шевченківського національного заповідника для церкви Покрови Пресвятої Богородиці; організацію та проведення міжнародного фестивалю хорового співу в Каневі та ін.

Серед настанов Леоніда Новохатька новому очільнику Шевченківського національного заповідника Василю Туліну, який до цього працював тут першим заступником директора, були такі: показати «живого» Шевченка, відшукати й розкрити нові грані Кобзаря як людини, шлях його становлення та зростання, а також тему людей, які вплинули на життєвий шлях Тараса Григоровича.

За інформацією прес-служби Черкаської ОДА

Музей напередодні відкриття

В. о. міністра культури України Леонід Новохатько, перший заступник голови КМДА Анатолій Голубченко, керівники профільних департаментів міністерства перевірили хід робіт

з реконструкції Національного музею Тараса Шевченка.

Леонід Новохатько наголосив, що у кожному місті, області й особливо у Києві влада повинна зробити все від неї залежне, аби об'єкти та заклади, названі

на честь Тараса Шевченка, гідно виглядали та були готові до святкування визначного ювілею.

Будівельники обіцяють завершити реконструкцію до кінця лютого, після чого співробітники музею зможуть розпочати облаштування експозицій, і вже у день народження Кобзаря перші відвідувачі побачать оновлений Національний музей.

Міністерство підтримає 14 кращих проектів

У рамках конкурсу «Ярмарок ідей для культури», ініційованого в. о. міністра культури Леонідом Новохатьком, було отримано 132 заявки від громадських організацій, творчих спілок і просто небайдужих громадян. Експертна рада у складі Єгора Бенкендорфа, Олега Вергеліса, Кирила Кашлікова, Віктора Хаматова, Дмитра Стуса, Олександра Буценка у першому турі відібрала 29 проектів. Другий тур

відбувся в режимі он-лайн-трансляції за участі авторів відібраних проектів, які безпосередньо презентували свої напрацювання членам експертної ради в присутності журналістів. За його результатами відібрано 14 проектів. Отже, за результатами «Ярмарку ідей» Міністерство культури допоможе реалізувати 14 проектів на суму 998 тис. грн.

Крим – в Амстердамі

Виставка «Крим. Золотий острів у Чорному морі: грекскіфи-готи», яка з липня минулого року експонувалася в Рейнському крайовому музеї м. Бонна (Німеччина), переїхала до Нідерландів. Тепер з археологічними знахідками із розкопок античних пам'яток Криму (V ст. до н.е. – V ст. н.е.), що зберігаються у фондових колекціях ряду найбільших музеїв і заповідників Криму та України – Музею історичних коштовностей України (м. Київ), Національного

заповідника «Херсонес Таврійський» (м. Севастополь), Центрального музею Тавриди (м. Сімферополь), Бахчисарайського і Керченського історико-культурних заповідників, зможуть ознайомитися відвідувачі Археологічного музею Університету Амстердама.

Світлана СОКОЛОВА

Великою мірою завдяки Михайлові Головащенко (1923–2005 рр.) газета «Культура і життя» набула надзвичайної популярності.

Таку думку висловив на вечорі пам'яті з нагоди 90-річчя цього видатного музикознавця, заслуженого діяча мистецтва України головний редактор «Української музичної газети» В. Корнійчук. «Я не знаю журналіста, який би пропрацював понад 40 років в одному виданні. Феномен Головащенко в тому, що цей чоловік... інститут цілий!» Йдеться про багатий творчий спадок нашого героя. Він є автором унікальних і на сьогодні вже раритетних видань – книг про С. Крушельницьку, О. Мишугу, М. Менцинського, І. Алчевського, О. Кошиця та інших діячів культури (літературу представили на виставці). Підготував буклет «Український народний хор імені Г. Верьовки», двотомник «Феномен Олександра Кошиця». А Кошиць зі своїми Українською республіканською капелю та Українським національним хором багато зробив для популяризації вокально-хорової культури нашої країни виконанням народних перлин, яке зачарувало

Портрет Особистості

народи Європи, Північної та Південної Америки. Основним джерелом для дослідників життя і творчості С. Крушельницької стало двотомне видання «Соломія Крушельницька: Спогади, матеріали, листування / Упорядкування, вступна стаття, коментарі М. Головащенко, Київ, 1978–1979».

Відомі люди створили словесний портрет Особистості.

«Його називали українським Стасовим, який допомагав становленню в ті часи російської музики», – сказав народний артист України, керівник Національної

заслуженої академічної капели України «Думка» Є. Савчук.

«Він знав усіх вокалістів, ходив на оперні вистави до студії, відмічаючи кожен крок у творчому розвитку, – згадав народний артист України, диригент Національної опери І. Гамкало. – Вміючи сам блискуче написати рецензію, мав у кожному місті України свого «агента», – жодна визначна подія не була непоміченою. Через газету «Культура і життя» робив велику справу».

Підтримував «на злеті». Так народний артист України, керівник Національного заслуженого академічного українського народного хору ім. Г. Верьовки А. Авдієвський згадав 1958 рік – заснування ним Поліського ансамблю пісні і танцю «Льонок» після закінчення консерваторії. «Ми думали, яким має бути народний хор: копіювати автентичку чи дати можливість розкритися колективу, щоб зазвучали твори українських композиторів минувшини. І прийшли до висновку, що він, як і говорив Григорій Верьовка, має увібрати в себе всі досягнення в галузі хорового мистецтва і народного співу, які існують в Україні». А керівник заслуженого

народного ансамблю пісні і танцю України «Дарничанка», заслужений працівник культури України П. Андрійчук розповів як М. Головащенко попросив його зробити перші рецензії на звіти творчих колективів у столичному Палаці «Україна», давав поради «Дарничанці», підготував передмову до збірки про колектив.

Тепло приймали артистів Національного академічного оркестру народних інструментів України. Керівник, народний артист України В. Гуцал нагадав: коли створювався колектив, думка критика мала значення поряд із думками таких композиторів як Ревуцький та Лятошинський. Бурхливими оплесками вітали виступ Національної заслуженої капели бандуристів України ім. Г. Майбороди. Національний заслужений академічний український народний хор України ім. Г. Верьовки виконав пісні, що звучали в першому концерті хору «Льонок». Почули ми й поезію сина журналіста – Тараса.

М. Головащенко залишиться в історії людиною, яка зробила величезний внесок у музикознавство, а для працівників редакції газети «Культура і життя» – гордістю і прикладом для наслідування.

Фото Юрія ШКОДИ

Танці без кордонів

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

У Національному палаці мистецтв «Україна» два дні глядачі бурхливими оплесками вітали всесвітньо відомий Національний заслужений академічний ансамбль пісні і танцю України імені Павла Вірського.

Великий ювілейний концерт проходив з нагоди 75-річчя від дня народження та 55-річчя творчої діяльності Героя України Мирослава Вантуха.

Виступ Ансамблю імені Вірського – це унікальний союз кольору, енергії та артистизму... Яскраві та виразні рухи, стрибки до стелі, блискавичні обертання. Динаміка танців змінюється від меланхолії до ейфорії. Усі, хто відвідав концерт, ніколи не забудуть побаченого. Коли ще отримаєш подібні враження.

Ведучий концерту, народний артист України Василь Ілашук цитує головні віхи біографії митця: майже двадцять років Мирослав Вантух очолював ансамбль танцю «Юність» у Львові, а в 1980 році погодився на посаду генерального директора Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені Павла Вірського. На сьогодні колектив

показав свою майстерність і талант у 75 країнах світу: В'єтнам, Корея, Китай, Куба, Австрія, Англія, Канада, США, Бельгія, Франція, Іспанія, Японія... Мирослав Вантух є почесним громадянином багатьох міст світу. Він яскраво демонструє досягнення національної культури, робить посильний внесок у розвиток світової культури.

Глядачі мали можливість оцінити й майстерність юних вихованців школи, якими опікується дружина Мирослава Михайловича Валентина Володимирівна Вантух. Вона очолює школу ось уже 20 років.

– Найбільша радість і насолода для мене – виступати на сценах рідної України, а найвища нагорода – ваші оплески, – сказав на завершенні концерту Мирослав Вантух. – Моя подяка за підтримку Міністерству культури України.

Бесіда з ювіляром – Героєм України Мирославом Вантухом – у наступному номері газети «Культура і життя».

Фото авторки

«Він українець, свідомий українець, усею душею відданий своїй країні і своєму народові»

Так колись написав великий Іван Франко про талановитого Володимира Самійленка, який увійшов в історію української літератури як ніжний лірик, блискучий майстер сатири, драматург, перекладач і головне – як палкий патріот своєї Батьківщини.

Цього року ми відзначаємо 150-річчя від дня його народження, і з цієї нагоди у Національному музеї літератури України за підтримки Державної агенції промоцій культури України відбувся літературно-мистецький вечір.

Народився майбутній поет на Полтавщині. Він був нешлюбним сином поміщика Івана Лисевича, тому носив прізвище своєї матері, колишньої кріпачки і панської служниці. Закінчив Полтавську гімназію, навчався на історико-філологічному факультеті Київського університету. Ще в юнацькі роки почав перекладати твори античної літератури, писати власні вірші та оповідання.

Заслужений журналіст України, член Національних спілок художників і журналістів України Ніна Харчук спеціально приїхала на вечір з Боярки, де поховано поета. Вона сказала, що боярчани шанують і доглядають його могилу, ходять до неї, як до святині.

Його слово не забудете...

Присутні на вечорі згадали багатогранність таланту Володимира Івановича, який не оцінили гідно за життя. Адже він створював не тільки проникливу лірику, а й оригінальні гумористично-сатиричні поеми. У злободенних віршованих фейлетонах і гострих сатирах він висміював самодержавство і боягузтво тогочасного громадянства: «Кожна піч українська – фортеця міцна, там на чатах лежать патріоти».

Вартий уваги і перекладацький талант Самійленка. Володіючи дев'ятьма мовами, він зробив чимало перекладів, які дозволили українцям доторкнутися до кращих зразків високого мистецтва.

Протягом всього заходу звучала поезія Володимира Івановича. Дуже тепло прийняли виступ народної артистки України Лариси Хоролець, котра продемонструвала вірш «Українська мова», якого

поет присвятив Тарасу Григоровичу Шевченку.

Чудовою була і музична частина вистави. Соліст Національної заслуженої капели бандуристів України Максим Воловоденко зіграв на бандурі, а лауреат всеукраїнських конкурсів Олена Єлізарова – на флейті.

Піснею вшанував Володимира Самійленка і заслужений артист України Олег Філіпенко, виконавши «Ніч яка місячна», «Мав я раз дівчиноньку чепуреньку» та «Чорнії брови, карії очі».

Після мистецької частини присутніх запросили оглянути виставку «Дар великої та вірної любові...» На експозиції були представлені яскраві зразки поетичного та перекладацького таланту Самійленка, а також літературно-критичні матеріали сучасників і нащадків письменника, яких захоплювало його тонке відчуття слова, особлива манера письма, легкість і афористичність вислову.

Творчість Володимира Самійленка лишила помітний слід в українській літературі. Письменник ішов в одному ряду з передовими діячами свого часу Михайлом Коцюбинським, Лесею Українкою, Іваном Франком. Любов до Батьківщини, до рідної землі, народу, мови була для нього абсолютно природним станом. Ось чому він повинен бути таким дорогим і любим кожному українському серцю.

АНОНСИ

14 лютого в Синьому залі столичного Будинку кіно (вул. Саксаганського, 6) до Дня всіх закоханих – легендарна романтична комедія режисера Френка Капри «Це трапилось якось вночі / It Happened One Night» (1934) із Кларком Гейблом та Клодетт Колбер у головних ролях, яка вперше в історії завоювала аж п'ять «Оскарів» і полонила серця мільйонів глядачів.

Національний музей мистецтв імені Б. та В. Ханенків:

16 лютого – концерт до Дня закоханих. Ансамбль класичної музики «Фрески» виконає твори французьких композиторів Жоржа Бізе, Жуля Массне, Габрієля Форе, Каміля Сен-Санса та Франсіса Пуленка.

До 15 березня – виставка «Антична колекція Музею Ханенків. Вибране». В експозиції близько 60 творів мистецтва Давньої Греції, Етрурії та Риму. Вік «найстарших» предметів становить понад 3 000 років, «наймолодших» – близько 1700.

21 лютого в Мистецькому Арсеналі стартує проект ШЕВЧЕНКО/МАНІЯ. Організатори – Міністерство культури, Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький Арсенал», Національний музей Тараса Шевченка, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. На виставці будуть представлені понад 50 художніх творів поета з колекції Національного музею ім. Шевченка.

Національна спілка художників України:

До 23 лютого в експозиційних залах працює Всеукраїнська виставка живопису «Яскравий квадрат».

А з **21 лютого до 16 березня** проходить виставка, присвячена 200-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка (усі види образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва).

До 28 лютого у галереї «Мистецька збірка», за адресою вул. Терещенківська, 13, що в Києві, проходить виставка великих українських художників минулого і сучасності «Winter Show».

«БЛАГОДІЙНІСТЬ КРИЗЬ ПРИЗМУ ОБ'ЄКТИВА»

До 20 лютого 2014 року в галереї «Соборній» в Києві (Залізничне шосе, 3) триває виставка IV Всеукраїнського фотоконкурсу «Благодійність кризь призму об'єктива», організованого Українським форумом благодійників під патронатом Національної спілки фотохудожників України.

До уваги відвідувачів – обрано 40 кращих фотографій з 550 фоторобіт, що надійшли з усіх куточків України. В конкурсі брали участь і професіонали, й аматори. Основна умова – на кожній світлинці має бути зображена благодійна ініціатива. Роботи оцінювалися як за якістю, так і за суттю.

За словами одного із організаторів проекту Катерини Ржевської, його

мета полягає у візуалізації благодійності: «Нині відбувається дуже багато різних добродійних акцій, але, на жаль, їх дуже мало висвітлюють у ЗМІ. Тому ми вирішили через такий засіб мистецтва як фотографія, донести інформацію про благодійні події до ширшого кола людей».

На світлинах показані історії добра, небадужості та співчуття. Різні організації та окремі люди надають допомогу всім тим, хто її потребує, хто залишився без підтримки з боку рідних і держави.

Фотовиставка «Благодійність кризь призму об'єктива» є пересувною, тому коли її експозиція завершиться в Києві, вона вирушить у подорож Україною.

«СОФІЯ КИЇВСЬКА» ОН-ЛАЙН

У Будинку митрополита, що на території Софійського музею, відбулася презентація проекту «Від уявного до реального. Віртуальна подорож до Софії Київської». Тепер кожний охочий зможе дистанційно, у режимі он-лайн, відвідати собор, побачити його монументальний живопис, який практично неможливо оглянути під час разового відвідування пам'ятки.

Проект було розроблено у співпраці фахівців Національного заповідника «Софія Київська», студії GetPano, а також журналу «Музейний простір».

Віртуальний тур дає змогу кожному відчувати вражаючий ефект присутності завдяки професійній зйомці і продуманій схемі переходів між панорамами.

Подорож розпочинається з площі перед Дзвіницею, продовжується територією подвір'я і приводить відвідувача до внутрішнього простору Софії Київської.

«Чим більше нам відомо про об'єкт, чим повніше він представлений у мережі Інтернет, тим цікавіший він для відвідувачів», – говорить завідувач відділу музейного розвитку та комунікацій Національного заповідника «Софія Київська» Михайло Панченко. А генеральний директор заповідника Олена Сердюк зазначила: «Ми представляємо не просто віртуальний тур, а робимо ще один крок назустріч Софії Київській, і цей крок разом з нами робить усе людство».

Матеріали підготувала Вікторія КОЛОДІЙ

Тарасова церква відроджена

Нещодавно у Канєві, на мальовничому узвишші під Тарасовою (Чернечою) горою, за пам'ятним знаком гетьману Івану Підкові піднялася дерев'яна козацька церква Покрови Пресвятої Богородиці (Тарасова церква).

Питання про її відродження поставало ще задовго до ювілейної дати, але набуло реального вирішення після указу Президента України «Про додаткові заходи з підготовки і святкування 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка». Тоді й було розпочато відродження цього унікального храму.

Завдяки тривалим пошукам, які провела провідний науковий співробітник Шевченківського національного заповідника, кандидат філологічних наук, заслужений працівник культури України Зінаїда Тарахан-Береза, вдалося встановити: у XVIII столітті біля західного підніжжя Чернечої гори справді знаходилася невеличка козацька церква Покрови Пресвятої Богородиці. Це засвідчили численні документи, знайдені науковцем в архівах Києва, а також зарубіжжя – Росії та Польщі. Тому і вирішено було на заповідній території відтворити історичну козацьку церкву, яка б розкрила мільйонам людей таємницю походження самої назви Чернечої (Монастирської) гори та допомогла б кожному збагнути, якими дорогами були козацькі церкви українському Генію, з якою любов'ю він увічнював їх у своїх творах:

...А онде, онде за Дніпром,
На пригорі, ніби капличка,
Козацька церква невеличка
Стоїть з похиленим хрестом...

(Т. Шевченко, «Гори мої високії...» (Сон). 1847).

Відтворення храму, засвідченого історичними документами, відповідає вітчизняному та світовому пам'яткоохоронному законодавству, яке згідно з Ризькою хартією допускає проведення «...реконструкції культурної спадщини, втраченої в результаті стихійних чи спровокованих людьми лих, коли для історії та культури відповідного регіону конкретна пам'ятка становить надзвичайну художню цінність, має символічне значення чи особливо важлива для збереження історичного середовища».

Саме такою і є дерев'яна козацька церква Покрови Пресвятої Богородиці, яка була духовним центром Канівського Свято-Покровського чоловічого монастиря під Чернечою горою. Її тричі зводили (відновлювали) на канівській землі. У 1776 році її було перенесено до

Церква Покрови Пресвятої Богородиці

зруйнованого турками та татарами Успенського собору. Саме на цьому місці її і змалював видатний французький митець Жан-Анрі Мюнц. Зображення церкви (олівцевий та акварельний малюнок) 1781 та 1783 років, виконані цим художником, знайдені З. Тарахан-Березою в архівах Варшави та Москви.

Відродно, що саме зараз історична многотраждальна церква повертається в Україну, відроджується на наших очах завдяки інвестору С. Терещуку, котрий усім серцем відчув всесвітнє значення цього святого для країни місця. Її повернули з небуття найкращі спеціалісти зі спорудження козацьких церков в Україні із села Соколівки Косівського району Івано-Франківської області – творчі, свідомі важливості покладеного на них завдання люди – Василь Пророчук, Іван Лосюк, Петро Бичинюк, Василь Олексюк, Василь Яремчук.

Будівництво церкви розпочали 6 жовтня 2013 року і завершили 3 листопада. Наразі ведуться роботи з опорядження навколишньої території та вирішується питання щодо виготовлення іконостасу для храму відповідно барокових зразків доби козацької на Черкащині. Зразок такого іконостасу було знайдено в Чигирині (церква св. Петра і св. Павла). Черкаська обласна державна адміністрація замовила виготовлення аналогічного іконостасу.

Для внутрішнього наповнення церкви необхідно ще немало речей тієї епохи (XVIII ст.). Але було б чудом відшукати хоч одну реч, яка, можливо, збереглася в одному з українських храмів. Хранителі національної святині сподіваються на це, адже серед документів про монастир Покрови Пресвятої Богородиці Зінаїді Тарахан-Березі вдалося відшукати перелік врятованих його монахами деяких церковних речей, складений у 1776 році намісником цього козацького православного монастиря ієромонахом Варлаамом, який ми і подаємо нижче.

ОПИС церковного майна монастиря Святопокровського Канівського, скільки і що саме перед нападом і розоренням монастиря василіанами перевезено на збереження до Святовозенесенського Мошногірського монастиря і є в наявності, що нижче цього видно: 1776 року, листопада 4 дня.

Малюнок Ж.-А. Мюнц

РІЗНЕ ЦЕРКОВНЕ НАЧИННЯ

Антимінс полотняний покійного преосвященного Гервасія. 1. Ризи штофові на білому полі різними квітами ткани, внизу і на комірі золотою сіткою обшите чорною крашаниною. Підшивка нова. 1.

Єпитрахіль того ж штофу срібним даліонком обкладена і також крашаниною підшита. Нова. 1.

Підризників два: один голландського полотна з листвою внизу. Різними шовками, сріблом і золотом вишиті, другий такого ж полотна, на якому внизу листва срібна широка даліонком зеленою матерією навколо обшита. Обидва нові. 2.

Стихар дияконський, посистої каламайки на зразок шовкової, внизу... жовтим мішурним даліонком обкладений, підшитий крашаниною. Новий. 1

Орар матерії жовтої і блакитною матерією обкладений. 1.

Воздушков парчевих білих 2, золотим газом обшиті. Підшиті тонке каламайкове. Нове. 2.

Воздушков штофових жовтих 2, срібним даліонком обшитих, червоне підшиття. Нове. 2.

Воздушков штофових білих два, срібним даліонком обкладених, крашаниною чорною підшиті. Нові. 2.

Воздух більший жовтого штофу, срібною сіткою обкладений, червоною підшитий тафою, з двома червоними стрічками. Новий. 1.

Поручів дві пари на червоній тканині шовковими квітами срібними і золотими вишиті, нові і всього 4.

Поручів пара сріблославні, даліонком обшиті. Нові. 2.

Поручів пара білі штофові, срібним даліонком обшиті. Нові. 2.

Поручів пара штофові жовті з срібними хрестиками навколо, нічим не обшиті. Нові. 2.

Катапетасма червоної таї венечкої. Нова. 1.

Пояс пасистої каламайки притертий. 1.

Набедренник зелений грезетовий домонкот біля обкладення з чорною до нього пришитою стрічкою. Новий. 3.

Індитія на престольна червоноувата вибіячана. Нова. 1.

ХУСТКИ РІЗНІ

Хустка зеленої таї, малими золотими квіточками навколо вишита. Нова. 1.

Хусток дві з матерії різного кольору, пасисті. Нові. 2.

Хусток паперових 3; одна жовта квітчаста, друга синя, третя різнокольорова. Нові. 3.

Хустка вибіячана квітчаста темнувата. Нова. 1.

Утиральник вишитий заполочкою на полотні. 1.

Утиральник вишитий заполочкою на полотні. 1.

Рушничок тканий простий. 1.

СРІБНІ РЕЧІ РІЗНІ

Хрест, що стоїть на престолі, кипарисний в срібло оправлений з визолоченим підніжжям, великий. 1.

Дискос срібний великий з підніжжям, зверху виблащений. Новий. 1.

Зірка срібна, посеред якої в облямівці зображено Боже всевидяче око. Нова. 1.

Лжиця срібна. 1.

Хрест кипарисний, в срібло оправлений, з ручкою. 1.

КНИГИ ЦЕРКОВНІ

Євангеліє аркушеве печерського друку, синім оксамитом обкладене і срібними штучками, на якому з одного боку пророчать Євангелісти, а посередині Воскресіння Христове зображене; з другого – квітчастими бляшками обкладено, з закладками в ньому різнобарвними стрічками. Нове. 1.

Книг шість по два місяці Мінеї на цілий рік, київського друку, просте, шкірою оправлене. Нові. 6.

Книги чотири прологи по три в кожному місяці на цілий рік. Старі. 4.

Книга Кирил аркушева, в червоношкіру оправлена, московського друку. 1.

Книжечка-посланіє: Ігнатія Богоносця четверкова в червоношкіру оправлена. Нова. 1.

Службеник півчвертковий київського друку, позолотою оправлений, притертий. 1.

РІЗНІ РЕЧІ ЦЕРКОВНІ

Ламп мосенжних великих чотири, а чотири менших. Нові і всього 8.

Воску два круги. Один ширший вагою в доході «30» фунтів, другий грубший, вага в нього рівно «5» фунтів. 2.

Ладану також вагою «2» фунтів. 1.

Тарілки цинової добрі дві. 2.

Папір з різними шовковими і простими нитками, шнурками, обрізками тканини, в яких і позументу [галун, тасьма з шовкової або шерстяної основи з металічним утком; застосується для нашивання на одяг] срібного небагато, що зберігаються для різничної напрямки. 1.

Бодня дерев'яна, в якій кращі речі складені містяться. Стара. 1.

Замок при ній висячий добрий. 1.

Свято-Покровського Канівського православного монастиря намісник ієромонах Варлаам

Хранителі Шевченківського національного заповідника звертаються до всіх церковнослужителів України, всіх музеїв, колекціонерів, співвітчизників, небайдужих до цієї історичної церкви Покрови Пресвятої Богородиці, – з проханням взяти участь у відтворенні внутрішнього її наповнення предметами, які представлені у наведеному вище списку, а також іконами та іншими церковними речами XVIII ст.

Ольга БІЛОКІНЬ, Віта ДЗИМА
Наукові консультації
Зінаїди ТАРАХАН-БЕРЕЗИ

Фото Юрія КАРДАША

Любові Іванівні Мацько – 75! Життєва і наукова дорога видатного українського мовознавця і філолога розпочалася, як і багатьох інших обдарованих Богом творчих людей, із перших кроків, зроблених батьківською землею.

А для неї це була прекрасна Переяславщина, давньокнязівський край Монаховичів із тисячолітньою історією, самобутньою культурою і неповторним менталітетом щирих людей-хліборобів, які, попри всі випробування і лихоліття, берегли в собі невмирущий код України в її безмежній щирості та любові до Бога, народу, земної праці і взаємної поваги.

Її дитяча цупка пам'ять зберегла на все життя спогади про уярмлене фашистами в 1941–1943 роках рідне село Переяславське, важкі та безпросвітні повоєнні роки, сумні очі вдів і матерів, які не дочекалися повернення з війни чоловіків і синів. Але люди залишалися з вірою у краще майбуття. Життя продовжувалося, підростали діти, які, незважаючи на всі випробування, що випадали в повоєнні роки на згорьоване село, прагнули до освіти. Ще в школі виплекала мрію стати вчителем. Спочатку вступає до Переяслав-Хмельницького педагогічного училища, після закінчення стає студенткою одного з кращих в Україні педагогічних навчальних закладів – Київського педагогічного інституту імені М. Горького (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова), який закінчила з відзнакою в 1962 році. Якийсь час пропрацювала вчителькою української мови та літератури

Берегиня рідної мови

Л. Мацько

лексиці як росіян, так і українців. Не вірите? Зазирніть у так званий «зелений» за кольором обкладинки і за суттю академічний словник, який вийшов на початку сімдесятих років.

У 1964-му Любов Мацько повертається до своєї альма-матер, стає аспіранткою кафедри української мови. Із насолодою і творчим піднесенням працює над кандидатською дисертацією, яку з успіхом захистила в 1968 році. Невдовзі стає доцентом, одним із найулюбленіших викладачів філологічного факультету. Писати курсові або дипломні роботи в Любові Іванівні прагнули всі, бо в ній як у науковому керівнику поєднувалися вимогливість і доброзичливість, талант розвивати інтереси студентів до обраної теми та незгасиме жодними обставинами бажання навчити своїх підопічних бути не тільки

випадково чимало її вихованців згодом оберуть наукову діяльність, стануть провідними вченими в багатьох філологічних галузях, створять власні школи, але завжди пам'ятатимуть, хто їх вивів на непросту ниву сучасної мовознавчої науки. Вона й дотепер залишається для науковців визнаним авторитетом.

У 1986 році Любов Мацько захистила докторську дисертацію з українського мовознавства, невдовзі стала професором, завідувачем кафедри стилістики української мови НПУ імені М. П. Драгоманова. У 1994-му була обрана членом-кореспондентом, а у 1999 році – дійсним членом АПН України. Це ті сходинки, якими вона успішно й послідовно підіймалась на вітчизняний освітянський науковий олімп. Завдяки своєму таланту, невтомній щоденній праці і невичерпній творчій енергії формувалася як висококваліфікований науковець у галузях української теоретичної лінгвістики, стилістики, лінгвисториторики, соціолінгвістики, лінгводидактики, лінгвокультурології і методики середньої школи.

Навчила не одне покоління кваліфікованих педагогів, які успішно працюють у школах України, виховала плеяду науковців, постійно дбає про молоду наукову зміну, а також про честь та славу провідного педагогічного

закладу України. Відмінник освіти України (1999 р.), заслужений працівник народної освіти України (2000 р.). Її наукова школа відома не тільки в Україні, а й за кордоном.

Понад шість років (1974–1980) Любов Іванівна була деканом факультету підвищення кваліфікації вчителів Польської Народної Республіки в КДПІ ім. М. Горького. За плідну педагогічну діяльність уряд Польщі нагородив її двома відзнаками – Медаль Едукації Народової та Золотий Знак Товариства польсько-радянської дружби.

Як науковець розробляє лінгвостилістичний напрям сучасної української мови, стилістику і культуру української мови, історію української літературної мови, лінгвістичний аналіз тексту, є членом кількох редколегій філологічних та педагогічних видань, головою журі Міжнародного конкурсу української мови імені Петра Яцика. У творчому науковому доробку Любові Маць-

«Державна мова формує українських громадян як господарів Української держави, а не байдуже населення»

української мови, в якій би іпостасі вона при цьому не виступала: чи то лектора, педагога-новатора, чи то наукового опонента і рецензента, чи то майстерного оратора, чи то керівника кафедри. Широкому загальному відомо, передусім, як автор статей на суспільно-мовну тематику у найавторитетніших українських часописах «Голос України», «День», «Урядовий кур'єр», «Освіта» та багатьох інших. Не раз лунали її пристрасні заклики плекати й берегти наш національний скарб – рідну мову – й на радіо. Як актуально звучать нині її слова: «Українська мова, як і кожна

«Оволодіння повноцінною (а не тільки діловою чи побутовою) українською літературною мовою має стати етичним імперативом кожного громадянина Української держави, бо це шлях до загальнодержавної інтеграції і консолідації громадян»

ко понад 300 публікацій і серед них – монографії, підручники, навчальні посібники, словники, методичні видання з української мови для старшокласників і студентів, зокрема «Стилiстика української мови: практикум», «Риторика», «Сучасна українська літературна мова», «Методика лінгвістичного аналізу» тощо.

Крім наукової й викладацької роботи, академік Л. І. Мацько веде й активну громадську діяльність: бере участь у всеукраїнських і міжнародних з'їздах, конференціях, симпозиумах, семінарах, читає лекції працівникам різних установ і закладів освіти.

Любов Іванівна насамперед – філолог, а отже, берегиня

інша, потужністю своєї системи є складовою світового мовного простору, частиною культурного багатства всього людства. Це оригінальний національний погляд на світ, один із тих, що і творить, і прикрашає культурну цивілізацію. Оволодіння повноцінною (а не тільки діловою чи побутовою) українською літературною мовою має стати етичним імперативом кожного громадянина Української держави, бо це шлях до загальнодержавної інтеграції і консолідації громадян. Державна мова формує українських громадян як господарів Української держави, а не байдуже населення.

Викладачі та студенти факультету української філології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, часопису «Пам'ять століть» і наукового щорічника «Україна дипломатична» вітають Любов Іванівну з 75-річчям і бажають високоповажному вченому, берегині української мови міцного здоров'я, наснаги, нових творчих злетів, великого людського щастя та довгих-довгих літ життя під високим синім небом, серед золотих пшеничних нив.

Василь ТУРКЕВИЧ,
заслужений діяч мистецтв України, доцент Національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого;
Анатолій ДЕНИСЕНКО,
кандидат історичних наук

«Не випадково чимало її вихованців згодом оберуть наукову діяльність, стануть провідними вченими в багатьох філологічних галузях, створять власні школи, але завжди пам'ятатимуть, хто їх вивів на непросту ниву сучасної мовознавчої науки»

в школі-інтернаті на Сумщині. Проте талановита випускниця філологічного факультету залишилася в полі зору столичних науковців. Невдовзі Любов Мацько запросили до Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН України. Нехай на досить скромну посаду референта відділу теорії та історії української мови, але то було вже входження в наукове середовище, в складні пласти тогочасної філологічної науки, робота серед талановитих учених. Доречно сказати, що це був досить складний період в історії українського мовознавства, коли розпочалося творення за вказівкою тогочасних більшовицьких ідеологів так званого зближення російського та українського мовного простору, коли деякі з науковців всерйоз вважали, що, наприклад, слово «кирпичики» може вільно функціонувати в літературній

освіченим педагогом, а й шукати те, що залишалося поза полем інститутської освіти. Не

Ювілярка серед своїх вихованців

Ірина СІКОРСЬКА

Пам'яті Юлія Мейтуса

У Кіровограді з великим успіхом пройшов обласний фестиваль української академічної музики «Classik-projekt», приурочений до дня народження урожденця Єлисаветграда (історична назва міста) Юлія Мейтуса і присвячений його пам'яті.

«Найголовнішою метою фестивалю, – розповідає його ініціаторка й “perpetuum mobile”, директор кіровоградської дитячої музичної школи № 2 імені Юлія Мейтуса, заслужений працівник культури України Валентина Ревенко, – популяризація української, зокрема сучасної академічної музики, яка, ніде правди діти, широкому загальномайже невідома». Як і раніше, програма цьогорічної імпрези була розмаїтою й цікавою. До неї увійшли концерти «Український солоспів» в Обласному художньому музеї і «Перлини української класики» в юнацькій бібліотеці імені Олександра Бойченка, екскурсії в музеї міста, зокрема і в народний меморіальний музей Юлія Мейтуса, VI Обласний конкурс юних композиторів пам'яті Мейтуса і концерт переможців.

Родзинкою кожного фестивалю (і нинішній не став винятком) є авторський концерт голови журі, підготовлений силами учнів і викладачів музичних шкіл міста й музичного училища. Минулими роками приїздили Богдана Фільц, Жанна й Левко Колодуби, Михайло Степаненко, Геннадій Сасько, Володимир

Члени журі, викладачі й переможці конкурсу юних композиторів

Птушкін та Олег Польовий. Цього разу «головним героєм» став відомий Майстер композиторської справи, заслужений діяч мистецтв, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка Віктор Степурко. Про його доробок та особливості творчої манери у вступному слові розповіла авторка цих рядків.

До програми концерту увійшли композиції різних років: частини з Маленької партити для бандури, фрагменти фортепіанного циклу «Алюзії», хорові й вокальні твори. Виразно і на диво суголосно сьогодні у виконанні Романа Ієвського

прозвучав «Драматичний мотолог» для флейти та фортепіано (концертмейстер – Світлана Концедалова). Тонким і яскравим інтерпретатором мініатюри «Ей, вандруй!» виступив хор музичного училища «Пріма Віста» (художній керівник – Оксана Трушина).

Колядки в обробці Віктора Степурка представили гості фестивалю – фольклорний ансамбль із містечка Макарова Київської області «Свят-коло». Свого часу колектив створив автор, який і сам є його учасником, – отже, постав перед слухачами у ще одній іпостасі – як співак.

Композиторський конкурс також пройшов на вельми солідному рівні. Нині в ньому взяли участь понад три десятки юних митців з обласного й районних центрів, які представили композиції (авторське виконання є обов'язковою умовою) у номінаціях: вокальна, інструментальна, вокально-інструментальна музика, музика для народних інструментів, авторська пісня у різних вікових групах. Приємно, що з кожним роком коло учасників розширюється, юні композитори ростуть не лише «фізично», переходять у старшу вікову групу (наприклад, Давид Савицький,

Лоліта Рудь та інші), а й демонструють творче зростання, риси авторської індивідуальності. Хоча наймолодшу учасницю – семирічну Владиславу Кочерженко було ледве видно за фортепіано, її цикл «Буратіно та його друзі» журі відзначило першою премією.

До слова, кожен із учасників був по-своєму оригінальним і цікавим, тому жоден не залишився без подарунків (пізнавальні книжки, буклети, значки). Водночас одностайно визначилися лідери (паралельно з «дорослим» працювало незалежне студентське журі): Гран-прі отримала студентка 2-го курсу струнного відділу музичного училища Дарина Довга за цикл романсів «Квіти» на вірші Сергія Єсеніна і «Мі-бемольний фреш» для саксофона, скрипки та фортепіано. Спеціальний приз від журі одержала учениця 7 класу ДМШ № 2 Єлизавета Куба за композиції для бандури «Дош» і «Con fuoco». А спецприз від Національної спілки композиторів України Віктор Степурко вручив 12-річному Ігорю Тарану – учневі цієї ж школи за Ноктюрн і «Скіфську баладу» для бандури.

Журі й організатори були одностайними: конкурс «дозрів», аби здобути статус всеукраїнського, і цей намір, на мою думку, має всі підстави підтримати керівництво Національної спілки композиторів України.

Фото Ігоря ДЕМЧУКА

Національна філармонія України
(місцезнаходження: 01001, м. Київ, Володимирський узвіз, 2)
оголошує конкурс на заміщення вакантних посад артистів
Академічного симфонічного оркестру
Національної філармонії України

Вакантні посади:

- Артист оркестру (симфонічного) першої категорії 16-го тарифного розряду у групі других скрипок відповідальний сьомого пульта – 1 місце (посада);
- Артист оркестру (симфонічного) другої категорії 15-го тарифного розряду у групі ударних інструментів – 1 місце (посада).

Програма для участі в конкурсі:

На заміщення вакантної посади артиста оркестру (симфонічного) першої категорії 16-го тарифного розряду у групі других скрипок:

1. Поліфонія, дві частини (Й. С. Бах);
2. Крупна форма, I частина (бажано В. А. Моцарт);
3. Віртуозний твір;
4. Читання оркестрових партій:
П. Чайковський – Симфонія № 4, II частина (від букви А до букви В);
С. Рахманінов – Симфонія № 2, II частина (від Меню mosso (після цифри 32) до цифри 34);
В. А. Моцарт – Увертюра до опери «Чарівна флейта» (від Allegro до букви В).

На заміщення вакантної посади артиста оркестру (симфонічного) другої категорії 15-го тарифного розряду у групі ударних інструментів:

1. Сольний твір для ксилофона, або вібрафона, або маримби;
2. Сольний твір для малого барабана;
3. Литаври: П. Чайковський – Симфонія № 4, I частина (від букви «Т» до букви «У»); Симфонія № 5, I частина (від букви «Z» до букви «Аа»); Б. Бриттен – «Варіації і fuga на тему Персела», variazione M; Б. Барток – Концерт для оркестру, IV частина «Intermezzo Interrotto» (від такту 42 до такту 51);
4. Ксилофон: М. Скорик – Каприс № 24 варіація № 9 соло ксилофона;
5. Дзвоники: П. Дюка – «Учень чарівника» від цифри 17 до цифри 24;
6. Дзвони: Б. Лятошинський – Симфонія № 4, II частина (від цифри 20 до цифри 41, від цифри 90 до кінця частини); Симфонія № 5, III частина (від цифри 250 до кінця частини);
7. Малий барабан: М. Римський-Корсаков – «Шехеразада»; М. Равель «Болеро»; Д. Шостакович – Симфонія № 7.

Конкурс відбудеться 30 березня 2014 року, початок о 10.00, у приміщенні Національної філармонії України за адресою: м. Київ 01001, Володимирський узвіз, 2.

До участі в конкурсі допускаються:

претенденти на посаду артиста симфонічного оркестру I (першої) категорії – з повною або базовою вищою освітою відповідного напрямку підготовки (магістр, спеціаліст або бакалавр) та підвищення кваліфікації; для магістра – без вимог до стажу роботи, для спеціаліста – стаж роботи за професією артиста симфонічного оркестру II категорії не менше 2 років, бакалавра – не менше 3 років;

претенденти на посаду артиста симфонічного оркестру II (другої) категорії – з повною або базовою вищою освітою відповідного напрямку підготовки (спеціаліст, бакалавр або молодший спеціаліст) без вимог до стажу роботи.

Заяви на участь у конкурсі приймаються протягом 30 календарних днів з моменту оприлюднення оголошення про проведення конкурсу у ЗМІ та на офіційному веб-сайті Національної філармонії України.

За довідками про участь у конкурсі звертатися за телефонами: **(044) 278-57-74, (067) 446-76-43.**

Для участі в конкурсі претенденти подають до конкурсної комісії такі документи:

1. Заява про участь у конкурсі (у довільній формі);
2. Заповнена в установленому порядку особова картка з вклеєною фотокарткою;
3. Завірена відповідно до законодавства копія документа, що посвідчує особу (паспорт);
4. Завірена відповідно до законодавства копія витягу з трудової книжки;
5. Завірена відповідно до законодавства копія документа про освіту за відповідною спеціальністю.

Заяви та вище вказані документи приймаються за адресою: **01001, м. Київ, Володимирський узвіз, 2, Національна філармонія України, відділ кадрів.**

Філармонія переможців конкурсу житлом не забезпечує.
Витрати на проїзд та проживання – за рахунок претендентів.

Ніна САЄНКО:

«Краса народжується з любові»

«Я виростала серед мальовничої природи Сіверщини... Співзвучність високої шляхетності душі мого тата, – Олександра Саєнка, одвічна таїна народного мистецтва проросли крізь моє серце, визначили творчий шлях і призначення на Землі»

Це слова – Ніни Саєнко. Вона – заслужений діяч мистецтв України, відома як митець, мистецтвознавець, режисер масштабних мистецьких акцій. У день її ювілею мову ведемо про все красиве на землі.

ОСОБЛИВА ДОНЬКА

– Пані Ніно, у свій ювілей

Ви більше говорите про батька – Олександра Саєнка. Про що частіше думається, яка мить із дитинства закарбувалася в пам'яті?

– Мені частенько кажуть, що я особлива донька, котра дбає про збереження мистецької спадщини тата, її презентацію в Україні

«В ту мить я відчула велич цієї Людини, якій маю допомагати, підтримувати, йти поруч у житті»

й світі, продовження батькових традицій у власній творчості й мистецтві роду. І, певно, більше, ніж митця і мистецтвознавця, цінують мою дочірню любов і відданість.

Відчуття турботи про батька з'явилося в мене років у десять, коли із життя пішла мама. Тато, як міг, намагався замінити її. Пригадую, ми любили сидіти на ганку саєнківського дому і розмовляти. Із захопленням слухала про Імператорське училище для глухонімих у Петербурзі, де навчався батько, про його вчителів, зокрема, професорів Української академії мистецтва Василя Кричевського і Михайла Бойчука, студентське життя в Києві. То були незабутні оповіді. Досі живе в мені оте духовне єднання з татом.

Якось ми йшли разом алеєю борзнянського саду. Буяла весна. Ніколи не забуду тієї миті – я й дотепер відчуваю тепло і міць його руки. І хтозна, чи то батькове благословення, чи Богом дане. В ту мить я відчула велич цієї Людини, якій маю допомагати, підтримувати, йти поруч у житті.

Дбала про відкриття Музею-садиби на Чернігівщині, видаю книжки, відкриваю виставки. Сподіваюсь, що ось і до 200-річчя Тараса Шевченка побачить світ книжка «Шевченкіана Олександра Саєнка», а у столичному музеї відкриється виставка татових робіт. Навіть малий Сашко,

мій онук, якось зауважив: «Чому ти так багато говориш про Олександра Саєнка, адже його вже немає...» А я йому у відповідь: «Його немає, але він живе у моїх справах, у моїх думках, у моєму мистецтві». А можливо, тому, що батько був глухонімих, і йому потрібна була допомога у спілкуванні з людьми, інформація про навколишній світ, представлення його творчості. Тато був вразливий, переймався за все і за всіх. Я ж була його устами: розповідала, про що говорять люди, а людям переказувала, що говорить він. Словом, була його провідником і перекладачем, ученицею, а з роками колегою.

– І все ж, які роботи на той час Олександр Саєнку вдалося створити? Над чим саме працював?

– У повоєнні роки тато створив серію акварелей (близько тридцяти), присвячених перебуванню Тараса Шевченка на Борзнянщині, – у Віктора Забіли, Василя Білозерського, Ганни Барвінок і Пантелеймона Куліша. До шевченківської теми митець

«Радію й тішуся, що й донечка моя відчула саєнковий імпульс і продовжила родинний мистецький шлях. Хтось влучно зауважив: «Олександр Саєнко – це корінь, Ніна – стебло, а Леся – ружа»

звертався постійно, починаючи від студентських років. Я вже говорила, що підготувала книгу, проілюстровану татовими роботами.

– Як і коли феномен Саєнка торкнувся Вас? У якого мистецтві знайшли себе?

– Певно, у ті ж десять років усе й почалося. У нас часто не було світла. Батько працював при каганці. Та й гасу важко було дістати. Тато чомусь більше працював вечорами. Я йому спочатку допомагала: відбирала, чистила й подавала соломку. А ще годинами могла спостерігати за його працею.

– Ви вживаєте термін «мозаїка соломкою»...

– Мозаїка соломкою – це викладання її на поверхню. Інколи вживають терміни «інкрустація»

або «апликація». Проте це не зовсім точно. Я запропонувала термін «мозаїка соломкою» як науковий для монументально-декоративного мистецтва, і зі мною погодилися колеги.

– Ви часто згадуєте садибу Олександра Саєнка. Вам там затишно велося?

– Так. Будинок був великий. Мій дід викупив його у поміщика Силича недобудованим, бо той програв його в карти. В ньому жила дружна родина Саєнків. Улітку дім був відкритий для прохолоди, що линула з саду, пахощів квітів і різнотрав'я, а також для друзів, котрі приїздили звідусіль і любили відпочивати в цій садибі. Взагалі життя сім'ї Саєнків – то окрема історія, про яку можна роман писати чи створити фільм.

– Батько хотів, аби стали художником, а Ви здобули в Київському університеті імені Тараса Шевченка іншу спеціальність.

– Я змалку багато малювала, вчилася в тата. Для мене його

Василь Кричевський, згодом Сергій Колос. Саме тоді Олександр Саєнко створив серію ескізів килимів, але реалізувати їх не встиг. Є лише килимок «Птах у колі», який він сам виткав. У 1970-х роках тато вирішив виконати кілька тканих полотен за ескізами ранніх років. Ми разом поїхали до Решетилівки на Полтавщину. Готували шаблони, добирали нитки, фарбували їх. За час відпустки (бо мені доводилося вчитися і працювати вночі) ткали два-три килими-гобелени. Майже всі вони нині належать до музейних колекцій.

– Був період, коли ім'я Саєнка вибухнуло на весь мистецький світ...

– У виставковій залі Спілки художників на Червоноармійській 1962 року відкрилася перша батькова виставка. То справді був вибух! В експозиції були представлені килими, монументально-декоративні панно, виконані технікою мозаїчного набору соломкою, кераміки, вибійки. Про нього сказали, що він українську соломку зробив золотом. Потім у тата катастрофічно погіршився зір. Я багато йому допомагала, творила солом'яний дивосвіт батьків, а згодом власний. Соломинка до соломинки, і розмір треба дібрати, і колір, ритм зберегти, і форму вивірити. Вийшла заміж. А тут і донечка народилася.

ЦВІТ ПАПОРОТІ

– Пані Ніно, у Вашій майстерні, що сховалася в затишному дворіку на вулиці Олеса Гончара, світло й затишно. Бачила, як на ткацькому верстаті народжується новий твір Лесі Майданець-Саєнка. На стінах гобелени, панно з соломки, малярство на тканині. У центрі – великий розкішний килим...

– Так. Той килим – «Цвіт папороті». Я сама можу годинами дивитися на нього. А в куточку, якщо звернули увагу, – три літери: ОНС. То останній твір тата. Мені довелося його завершувати, тому батько попросив поставити обидва наші ініціали.

Радію й тішуся, що й донечка моя відчула саєнковий імпульс і продовжила родинний мистецький шлях. Хтось влучно

«Одвічна таїна народного мистецтва проросла крізь моє серце, визначили творчий шлях і призначення на Землі»

зауважив: «Олександр Саєнко – це корінь, Ніна – стебло, а Леся – ружа».

– Леся легше й швидше увійшла до дивовижного і чарівного світу мистецтва?

– Змалечку Леся влітку завжди відпочивала у борзнянській садибі. Дід Олександр було посадить її на коліна, і розглядають вони книги, альбоми, малюють. Дід хотів, аби вона продовжила його мистецтво. Власне, так воно й сталося. Леся також успішно закінчила музичну школу, чудово грає на бандурі, співає. Має поставлений камерний голос, неабиякий слух. З ансамблем бандуристів побувала у Голландії, Швеції.

У неї незвичайні відчуття кольорів і любов до них! Свого часу успішно закінчила Львівську академію мистецтв. Навчалася у відомого митця-графіка і педагога Ігоря Боднара, та не втратила самобутності, властивий дідові, набула свого почерку в мистецтві. Нині переїмається студентами як доцент Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва та дизайну імені Михайла Бойчука, передає їм свої знання і вміння. Захистила дисертацію на тему «Становлення національної школи монументально-декоративного мистецтва в Україні (перша третина ХХ століття)», кандидат мистецтвознавства.

...У моїй уяві й пам'яті живе «Цвіт папороті» – дивовижний твір, що чарує. У народі говорять: хто побачить цвіт папороті, той буде щасливий. Як хочеться, аби побільше в нас прозріло людей. Аби, дай Боже, вони вчасно розгледіли й помітили той цвіт, який творить і зберігає Ніна Саєнко.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

НОВИНИ

РОДЗИНКА РАЙЦЕНТРУ

Багато мальовничих райцентрів в Україні, і кожен має притаманну йому родзинку. Такою неповторною особливістю Макарова на Київщині є картинна галерея.

Заснував її у 2003 році заслужений художник України Анатолій Марчук – енергійна людина, організатор виставок, літературно-мистецьких свят та пленерів. Відреставрував у рідному селі Козичанка Макарівського району батьківську хату, облаштував тут художню майстерню, створив відомий на всю Україну Будинок творчості «Садиба Анатолія Марчука». Саме на його базі двадцять років тому почав організовувати мистецькі пленери. Запрошував друзів і колег з Києва та всієї України: художників, скульпторів, гончарів, майстрів народної творчості на мальовничі овиди Козичанки, на береги річки Сивки.

Вдячні митці залишали організатору свої кращі роботи. Отоді й виникла думка у нього – презентувати художній доробок землякам, надати можливість школярикам формувати художній смак. Тим більше, що на той час власна колекція Марчука сягала восьми десятків картин кращих художників України, яку митець збирав тридцять років! Вона і стала основою майбутньої галереї.

За підтримки керівництва району в районному Будинку культури відкрилась картинна галерея, яка є власністю територіальної громади. Відбулася ця подія за участі Мінкультури України, НСХУ та згаданого Будинку творчості.

Про віхи поступу розповіли на святкуванні ювілею гості. Завітало керівництво району, освітяни, духовенство, козацьке товариство та ін.

Голова Київської організації НСХУ Віктор Коновал відзначив високий художній рівень експонованих творів і зачитав вітальний лист голови НСХУ В. Чепелика – слова вдячності за значний внесок у розвиток і популяризацію українського образотворчого мистецтва.

За минулі роки обсяг експозиції збільшувався і нині становить понад двісті картин, яким вже бракує місця в приміщенні. Поповнення ж – щорічне. У каталозі експозиції, який готується з нагоди ювілею, представлені роботи таких видатних майстрів як народні художники України О. Губарев, В. Лопата, В. Куткін, Н. Ніколайчук, М. Стратілат, А. Чебикін, Г. Якутович, заслужені діячі мистецтв України В. Чебанік, М. Компанець, І. Пилипенко, Ю. Хіміч, заслужені художники України М. Кочубей, М. Родін, засновник зібрання А. Марчук та інші.

Упродовж десяти років тут побували Президент України (2005–2010 рр.) Віктор Ющенко, народні артисти України Богдан Бенюк, Іван Гамкало, Володимир Лукашев, Ніна Матвієнко, Анатолій Паламаренко, Олександр Трохимчук, знані особистості творчої та наукової еліти України, закордонні делегації, мешканці Київщини.

Галерея чекає нових творчих надходжень до колекції та відвідин глядачів.

Владислав ТРАНЮК,
член НСЖУ

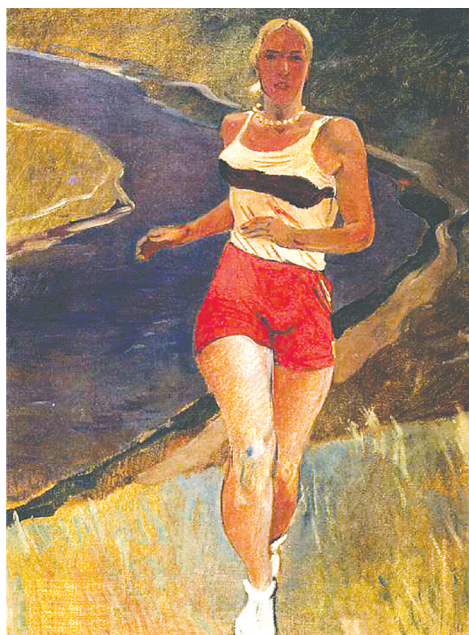
Мистецтво знаходити спільну мову

«В єдиному просторі» – таку назву мала чергова виставка багаторічного проекту «Реалізм ХХ століття», що відбулася у стінах Київського національного музею російського мистецтва. Водночас вона є частиною започаткованої 2012 року до 90-річчя КНМРМ програми «Музей відкриває фонди».

В експозиції представлено твори живопису, скульптури, порцеляни 1920–1930-х років – часу докорінних соціально-політичних змін, злету і розмаїтої картини мистецьких течій, об'єднань і угруповань; подальшого згорання і підпорядкування культури жорсткій ідеологічній доктрині і тотальній регламентації з боку влади.

Співіснування у СРСР різноманітних пластичних систем, художніх інституцій, та й у цілому ситуація художнього плюралізму після постанови 1932 року «Про перебудову літературно-художніх організацій» набули іншого виміру. Художня практика, яка не відповідала вимогам соціалістичного реалізму, зорієнтованого на реалістично-натуралістичну складову образотворчості, відтоді вважалася ідеологічно ворожою і поступово витіснялася з художньої сцени. «Відтепер єдиний простір радянського образотворчого мистецтва поділяли мистці, які кореспондували з настановами влади й ті, хто сповідував свободу творчості та віддавав перевагу індивідуальній мистецькій мові, так звані «тихі художники». Напружена і драматична історія мистецтва у стислий проміжок часу стрімко еволюціонувала від утопії авангардних зрушень до міфу про «осяяне майбутнє», – нагадують відвідувачеві музейники.

Унікальна збірка, промовисто ілюструючи нагальні гасла другої половини 1920-х – початку 1930-х рр. «Час, вперед!», «З ким ви, мистці?», «Жити стало краще, жити стало веселіше!», вирізняється широким жанровим і

О. Дейнека. 1936. «Бігуха»

стилістичним розмаїттям, загальним високим рівнем колекції, а також численними хрестоматійно відомими роботами знаних радянських майстрів: Б. Йогансона, О. Герасимова, О. Дейнеки, С. Рянгіної, Б. Яковлева, Г. Рязького, І. Шадра. В єдиному експозиційному просторі – художники І. Репін, М. Нестеров, В. Бакшеев, П. Кончаловський, К. Петров-Водкін, К. Богаєвський, чия творчість невід'ємна від досягнень російського мистецтва другої половини ХІХ – початку ХХ століть, що плідно працювали і в пореволюційній Росії, та молодь, яка заклала підвалини радянського мистецтва. Відомі майстри увійшли до творчих об'єднань АХРР, ОСТ, ОМХ, «Круг художників», «Маковець», НОЖ, «4 искусства», «Октябрь» та в різний спосіб опоетизували реальність. Епохальними історико-революційними, тематичними картинками, портретами, індустріальними пейзажами («Робіт-фак іде», «Все вище», «Транспорт налагоджується») представлені члени АХРР, чий естетичні уподобання та ідеологічна

спрямованість стануть за взірцем у подальшій офіційній версії радянського мистецтва. Поєднанням пластичних інновацій з новітніми темами вирізняється художня практика майстрів ОСТ; широко відомі твори «Бігуха» та «Махновщина» втілюють різні творчі засади, що їх сповідували провідні майстри угруповання – О. Дейнека і О. Тишлер.

З великим розмаїттям представлено найменш політизований жанр – пейзаж. З промовистими ознаками часу, чи опосередковано, в різний формат цей жанр є наочним віддзеркаленням таких типових рис і явищ тогочасного мистецтва, як: зародження новітнього індустріального пейзажу, ідеалістичної фантазії; фіксація безмежного географічного розмаїття соціалістичної країни, велетенських розбудов; втеча з-під диктату офіціозу в «зелений світ», так звана «внутрішня еміграція»; одвічні роздуми про первинну та рукотворну природу, місце людини у Всесвіті. Експозицію доповнено роботами визначних російських і радянських скульпторів І. Шадра, С. Лебедевої, В. Мухіної, О. Матвєєва. А взірці рідкісної нині «агітаційної порцеляни» на загал є прикладом безпрецедентного явища у світовій художній практиці.

Одна з найліпших у нашій країні колекцій музейного зібрання демонструє особливості феномена багатокладності, співіснування в єдиному просторі попри зміни ідеологічного клімату та художніх пріоритетів упродовж 1920-х і 1930-х років різноманітного художнього світосприйняття. А до того ж надає розуміння мистецької практики двох десятиліть як цілісного нерозривного процесу з очевидним тяжінням до наслідування, причетністю до традицій світової культури. Адже вільний творчий пошук ширший за будь-які ідеологічні перешкоди. Кожен експонат «В єдиному просторі» постає не тільки як промовистий документ епохи, а й як довершений мистецький витвір.

У будинку-музеї поета, філії Національного музею Тараса Шевченка відкрилася виставка до 150-річчя від дня народження Івана Іжакевича.

«У Вас є те, чого немає в інших. Так відчути геніального Шевченка ніхто не може...», – казав поет Павло Тичина про шевченкіану художника Івана Іжакевича. Відчути Тараса разом з одним із найславетніших інтерпретаторів його поетичних творів у олійних фарбах у рік 200-річчя Кобзаря слушно запросив головний музей Шевченка у світі. Великий за це уклін!

Протягом життя Іван Іжакевич створив близько 2000 творів, із них майже 200 належать до шевченкіани. На виставці представлено автопортрет митця, його ілюстрації до творів Тараса Шевченка – «Катерина», «Перебендя», «Гайдамаки», «Мені тринадцятий минало», портрет композитора Левка Ревуцького, картини «Шевченко в майстерні Ширяєва», «Кріпаків міняють на собак», «Володимирова гора» та багато інших.

Шевченко з нами

І. Іжакевич. «Перебендя». 1938

У 1939 році за ілюстрації до «Кобзаря» Тараса Шевченка художник отримав державну премію СРСР, у 1951-му був удостоєний звання народного художника України.

Василь Касіян: «Чесна трудівнича рука митця залишила нам і нашим нащадкам чимало безсмертних творів, у яких ще довго відчуватиметься

биття його щедрого й гарячого серця».

Іван Сидорович Іжакевич – живописець, графік, народний художник України – народився 6 (18) січня 1864 року в селі Вишнопіль (нині Тальнівського району Черкаської області) у сім'ї бідних селян. Через брак коштів батьки не могли дати своїм дітям навіть початкової

освіти, тож Іван самотужки навчився читати і писати, а в десятирічному віці попрямував до Києва – вчитися на художника.

Навчався в іконописній майстерні Києво-Печерської лаври, Київській рисувальній школі Миколи Мурашка, Петербурзькій академії мистецтв. Працював у галузі станкового й монументального живопису. З 90-х років ХІХ століття у російських журналах уміщував малюнки з життя, побуту та історичного минулого українського народу. Брав участь у реставрації та поновленні фресок Кирилівської церкви, Трапезної Києво-Печерської лаври, розписував церкву Всіх Святих над Економічною брамою лаври, Іонівський монастир, Покровську церкву, храм Покрови Пресвятої Богородиці на Пріорці. Загалом написав ікони для понад 20 храмів. Митець прожив майже вік (98 років) і подарував світові близько 2000 своїх творів.

Матеріали підготувала
Алла ЧЕРДИНЦЕВА

Алла ЧЕРДИНЦЕВА

В Інституті проблем сучасного мистецтва за підтримки Української асоціації видавців періодичної преси відкрилася виставка «Засліплені красою». Куратором найестетичнішого мистецького проекту останніх часів в Україні є мистецтвознавець Вікторія Бурлака.

Поки говорять пушки, музи мовчать? Мабуть, так воно і є. Культурне життя по галереях (якщо ті ще взагалі працювали) немов застигло разом із зимою холоднечею... І ось – гіперкомпенсація за вимушений «простій»: в Інституті проблем сучасного мистецтва презентували чи не найбільшу за всі останні роки (порівнювати можна хіба що із проектами Мистецького Арсеналу) виставку – «Засліплені красою». На відкритті до присутніх із вітанням від Міністерства культури України звернувся перший заступник міністра культури Тимофій Кохан.

«Проект має дослідити, чи можна сьогодні вважати

Краса по-українськи

Слово має Тимофій Кохан

актуальним естетичне сприйняття, або ж цінність прекрасного залишилася прерогативою історії мистецтва», – зазначають організатори проекту. В експозиції – яка, до того ж, має благородну мету допомогти

незрячим, які потребують випуску книжок шрифтом Брайля, – взяли участь чи не всі найвідоміші сучасні художники країни, від загальноновизнаних «зірок» першої величини до таких, чия слава лише сходить. Серед

учасників проекту: Назар Білик, Анатолій Белов, Мирослав Вайда, Артем Волокітін, Володимир Воротнєв, Данііл Галкін, Аліна Гордієнко, Ігор Гусєв, Тарас Каменної, Тарас Ковач, Антон Логов, Сергій Попов, Влада Ралко, Олександр Ройтбурд, Степан Рябченко, Арсен Савадов, Олексій Сай, Володимир Сай, Іван Світличний, Тіберій Сільваші, Олег Тістол, Ілля Чічкан, Наталія Шульте, Аліна Якубенко та багато інших.

Вважається, що сучасне мистецтво – явище жорстоке. Складно назвати його «красивим», скоріше – епатажним та нігілістичним. Чи є актуальним сьогодні естетичне сприйняття, або ж цінність прекрасного залишилася прерогативою історії мистецтва? На це запитання учасники виставки відповідають ствердно. Хіба що кожен із художників під словом «краса» розуміє щось своє. Але ж так було завжди!

«Краса не врятувала цей світ, але, можливо, все ще попереду,

її пошук – процес вічний. Життєздатність краси в усіх її проявах розкривають українські художники, які беруть участь в проекті. Сьогодні не прийнято називати себе «адептами прекрасного», але їх без перебільшення можна вважати шанувальниками яскравої візуальності, що, як і раніше, подразнює наші естетичні рецептори. Сучасне мистецтво не говорить про естетику, але дихає нею – настільки, наскільки залишається мистецтвом. Художники демонструють різні версії краси – старі й нові, класичні і сучасні. Краса багатогранна й невловима, а часом її можна пізнати лише внутрішнім зором – це стосується тих, кому не дано бачити», – впевнена куратор проекту Вікторія Бурлака.

Виставка «Засліплені красою» проходить на підтримку благодійної акції Національної асамблеї інвалідів з друку книжок для сліпих дітей шрифтом Брайля «Читати на рівних». Працюватиме вона до 28 лютого.

Андрій БУДКЕВИЧ

Що потрібно для того, аби детально пізнати, зрозуміти творчість митця, перейнятися нею? Чинників таких чимало.

Але найголовніше – варто ретельно придивитися, вивчити, в якій атмосфері знаходиться творча особа, що її оточує, якими думками та ідеями вона дихає, зануритися у мікрокосмос митця, в той світ, у якому він живе...

У затишній, гостинній домівці відомого митця Полтавщини – Олексія Ямбиха гостював неодноразово. Скажу без перебільшення, діалоги з Олексієм Івановичем про малярство (українське і світове), історію України, звичаї й традиції нашого народу, про віру Христову, як основу життя людини, та багато чого іншого не забуду ніколи.

Пізнаю і буду продовжувати вивчати творчість цього художника, у колекції якого немає прохідних, комерційних картин. Але є одна, яка не тільки залишилася у пам'яті, а й непокоїла душу, бо навіть назву має тривожно-об'ємну – «Крик».

Полтавський митець малярською мовою звертається до нас, нині суцільних, з такими думками, порушує такі проблеми, які... і вночі спати не дають. У цьому творі є осмислення і переосмислення прожитих років і пережитих негараздів та лих. Це крик душі, тому є надія, що він зачепить струни душ інших людей, котрі ще не оглухли духовно.

*«Не сумнівайся – кожне слово твоє, кожен крик,
Навіть вигук неусвідомлений, політавши
по світу,*

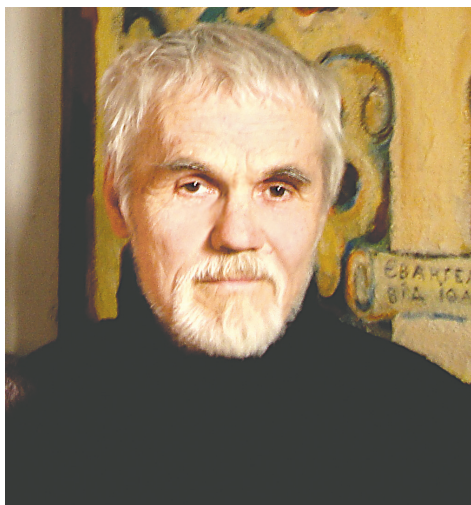
Знову відлунням до тебе повернуться...»

*І ще: «...бо кожне слово, кожен вигук, кожен крик –
це зелений листок із дерева твого життя...»*

Як чудодійно переплітаються, перегукуються рядки вірша львівського поета Романа Кудлика з картиною «Крик».

Цей мистецький твір насичений драматизмом, печаллю і завуальованою народною мудрістю. Крик в одному з сенсів – це і пробудження, і струс від байдужості, від заціпеніння. Він роздирає морок

Почуймо крик

О. Ямбих

ночі, сповіщаючи, що вже світає, а за світанком – день. Один день із багатьох, подарованих нам Господом. Бо не просто так ось уже близько тридцяти літ основою творчою тематикою Ямбиха є релігійний живопис. Це звернення, прохання, крик митця-християнина, звернений до людей: «Живім по заповідям Христовим, бо інакше не бачити добра. Я жалію по доброму тих, що не прийшли до Бога у житті».

Людина кричить, коли їй болить. Кричать і птахи. Чули, як галасують сови у сонній діброві? Цей крик, як пересторога, попередження про небезпеку.

Індивідуально-малярським способом художник хоче докричатися до земляків, що дуже вже забагато діється «на нашій, не своїй землі» того, чого не мало б бути апіорі. Значна частина українського громадянства зреклася рідної, материнської мови. Де зараз можна почути вечірній спів дівчат, або гуртовий спів? Хіба що подекуди в Галичині. Було колись, що і в радості, і в біді співали, несли і доносили цим у широкі світи, до самого неба, найспівочішу, наймелодійнішу мову.

Ну ж бо, добряче напружимо пам'ять, чи не допомагав спів у перемогах?

Звісно, що так! Доволі пригадати пісні героїчної полтавки Марусі Чурай. То як докричатися до сучасних малоросів, аби на вернулися до рідного слова, до рідної пісні? Життя стане інакшим, кращим. Незважаючи на розмаїтість українців у різних краях, прийдемо до єдності, адже може бути – єдність у розмаїтості!

Дерево гине, коли засихає коріння. Якщо народ звільнився від окупації, але продовжує розмовляти чужою мовою, в енергетичному плані від окупації він не звільнився. У такій державі не буде ладу. Чи буде почутий крик? Хочеться, щоб він не став криком волаючого у пустелі. На різних каналах ТБ, у ЗМІ, у великих містах зникає українська мова. Так не повинно бути, бо у світі немає іншої України, іншого Дніпра, такої мови іншої нема.

Кричати може і нічний електропоїзд, як у поезії Наталки Поклад:

«... іще одною електричкою

Влетиш у озвірілу ніч,

Яка зіжмаканими криками

Вершить якийсь зв'язок сторіч...»

Озвірілі ночі, їх творять озвірілі не-люди, що очманіли від всездозволеності. Неодмінно на зміну цим ночам прийдуть нові дні, ясні та світлі. Хочеться вірити словам іншої видатної поетеси:

«Й зачнетесь ізнову від муки родильного крику.

З-під ржі тисячліття залізом держава зросте.

І Рюрик країну ще раз нарече «Гардаріка».

І Ольгу й Олега влізнають і море, і степ.»

Цей крик буде свідчити про народження оновленої держави, на чолі зі справжніми державниками і українським змістом. Година ця вже недалека...

Між першим криком і останнім проходить добро своєму народові, державі, родичам, сусідам... Залишаймося українцями на тій території, яку вділив нашому народу сам Всевишній.

Олексій Ямбих все своє творчосвідоме життя саме це і робив, дарував нам красу своїх чудесних картин і продовжує це робити!

«Крик»

Рушники ви мої, рушники...

Інна ТОМЧЕНКО

Ткані речі навколо нас... Тисячі років в Україні формувалося ткацтво. Найдавніші знахідки прядильно-ткацького знаряддя сягають часів трипільської культури.

Уже в той далекий період історії наші пращури почали поряд зі шкіряним одягом використовувати текстильний. Тоді й винайдено вертикальний ткацький верстат, який уже згодом був практично в кожній селянській оселі.

У 20–30-х роках ХХ ст. у всіх раніше діючих осередках ткацтва були створені артлі з виготовлення тканин. У 60-х роках більшість із них об'єднали, реорганізували у фабрики та художньо-виробничі об'єднання.

На Богуславській фабриці художніх виробів, що на Київщині, розвивалися оригінальні провідні принципи перебірно-ткацтва. Виготовляли тканини інтер'єрного та одягового призначення: килими, настільники, рушники, напірники, серветки, купонні тканини для спідниць, суконь, фартухів тощо.

90-ті роки виявилися нелегкими для багатьох колективів,

Л. Сердюк за ткацьким верстатом у майстерні «Роксолана»

у тому числі і для Богуславської фабрики художніх виробів, яка припинила своє існування. Устаткування фабрики почали розтягувати, досвідчені майстрині та спеціалісти залишилися без роботи. Але народні традиції, вміння майстрів, висоту почуттів не знищили, не забули.

Гідне поваги і прагнення влади та інтелігенції міста не тільки зберегти традиції, а й відродити народні ремесла та промисли, якими здавна славився Богуслав, зокрема, автентичне ткацтво.

Так, з 2007 року в місті розпочала свою діяльність майстерня ручного художнього ткацтва «Роксолана». Перший рушник

виготовили вручну, а нині реставрували вже вісім ткацьких верстатів. На них умілими руками майстринь з льону та бавовни виготовляються як предмети домашнього вжитку, так і осучаснений кольористий тканий одяг.

...Робота на ткацькому верстаті заворожує. Швидкошвидко рухається човник, немов павучок перебігає з одного кутка в інший, снуючи червоні та чорні нитки поміж білою основою, майстриня, навіть не дивлячись, натискає на підніжки, надіті на шворінь... Так народжуються узорі знаменитого богуславського тканого рушника.

Тчуть у майстерні вироби також за допомогою ручного перебору з іменами, побажаннями, гербами. Це справжня ювелірна ручна робота, якій немає ціни, і виконує її досвідчена майстриня Любов Сердюк.

Здобула освіту ткалі в училищі міста Кролевець. Маючи більш ніж 30-річний досвід роботи в галузі художнього ткацтва, сім із них присвятила навчанню молоді мистецтва ткання.

Любов Сердюк працює на посаді педагога по класу ручного художнього ткацтва, свою діяльність спрямовує на збереження національної

Одним із ініціаторів створення майстерні «Роксолана» є Л. Тихоненко

культурно-історичної та мистецької спадщини Богуславщини, популяризацію вікових надбань традиційної культури, ткацького мистецтва. Значну увагу приділяє залученню студентської та учнівської молоді до опановування ремесла – ткацтва.

Одним із ініціаторів створення майстерні «Роксолана» є Лілія Тихоненко, методист районного Будинку культури з народної творчості, яка популяризує богуславське ткацтво, організовує виставки, подає мистецтвознавчі публікації в газети, журнали.

Чудові витвори богуславських майстринь постійно

експонуються на районних, обласних та міжнародних виставках декоративно-прикладного мистецтва, мають почесні нагороди.

У Ржищівському археолого-краєзнавчому музеї експонується виставка колекції богуславських рушників з майстерні художнього ручного ткацтва «Роксолана». У виставковій залі музею представлені богуславські рушники, килими, скатертини, серветки та сучасний одяг, прикрашений мотивами богуславського ткацтва. При виготовленні виробів використані як традиційні червоночорні кольори, так і сучасна колористика – зелений, чорний, голубий та інші веселкові відтінки.

Входячи до виставкової зали, бачиш стіни, завішані рушниками, кілька килимів висять на стіні, решта розкладені на плетених валізах, ніби чепурна господиня вишляла зі скрині своє придане. У залі віє теплом, відчувається затишок оселі, мов перебуваєш у давно знайомому рідному домі. Саме в таких творах яскраво й повно розкривається душа людини, споконвічне прагнення до прекрасного, високорозвинене почуття ритму, композиційної міри в побудові орнаменту, гармонії кольорових поєднань.

«Ой хустино, хустиночко! Мережана, шита»

Ніна БАСИСТА

У музеї народного декоративного мистецтва Шевченківського національного заповідника, що в Каневі, до 200-річчя Тараса Шевченка – виставка «Мамина хустка – оберіг родини».

Автор виставки – колекціонерка з Києва Людмила Грабовенко.

Людмила Іванівна журналіст, очолює Всеукраїнську громадську організацію «Жінки за справедливість», член Наглядової ради Міжнародної громадської організації «Федерація жінок за мир у всьому світі», Посол миру, відмінник народної освіти України. На виставку до музею вона привезла близько двохсот хусток. Усього в колекції їх понад триста.

– Хустино, хустино, чи біла, чи синя – мені ти миліша усяких обнов. Хустино, хустино, як ласка родинна, як вірності пісня про щирю любов, словами поета-пісняря Вадима Крищенка відкрили виставку.

Хустка – візитна картка її власника, яка передавалася з роду в рід, як реліквія, як пам'ять роду. Хустка – це і оберіг, і прекрасний подарунок. Тарас Шевченко в поемі «Хустина» писав: «Ой хустино, хустиночко! Мережана, шита». Поет описав козацький звичай: якщо козака хоронили з почестями, то тіло його в домовині накривали червоною китайкою, а сідло коня – хустиною: «Ведуть коня вороного, розбиті копита... А на ньому сиделечко хустиною вкрите».

Своє захоплення авторка колекції пояснює просто:

– Мамина хустка мене зігриває й допомагає упродовж життя, – говорить Людмила Грабовенко. – Маю надію створити «Музей хустки», який би став центром родинних зустрічей, місцем для виховання в молоді родинних цінностей.

Хустка на спеченій хлібині, на дитячій колиці... Хустка – це і вузлик з вечерю для хрещених батьків, і подарунок нареченому, як у пісні співається: «Два рушники – старостам, третій – молодому, і ще йому подарую хусточку шовкову...»

Коли говоримо про хустку, неодмінно згадуємо матерів, бабусь. Згадуємо, які і як носили вони хустки:

Ось така вона – звичайна хустка, родинний оберіг, краса українського народу

біленькі – у свята, картаті – вдома, квітчасті – до церкви чи на весілля. Студентки Канівського училища культури Аліна Скороход та Фаїна Бондаренко заспівали для учасників і гостей виставки «Пісню про матір».

Оглядаючи хустки, люди усміхалися, втирали сльозу, ділилися найпотаємнішими спогадами.

– Якось, давно це було, перебираючи речі, я хотіла було викинути з шафи стареньку хустку, – тремтячим голосом розповідала Галина Козлова, директор Київського міського центру сім'ї «Родинний дім» КМДА. – Та своєчасно нагодився тато: «Не руш. Це – єдине, що лишилося по мамі». Тепер для мене ця хустка – найдорожчий оберіг. Коли важко, я пригортаю хустинку до себе й відчуваю мамину підтримку.

– Нічого подібного до сьогодні у стінах нашого музею не було, – сказав Михайло Бала, голова Канівської районної ради. – Добру справу ви робите. Світ від цього стає світлішим і добрішим.

Поетеса, заслужений працівник культури України Зоя Ружин читала присутнім свої вірші. На відкриття колекції хусток вона привезла роботи відомого художника Олександра Охупкіна. Особливе враження викликав у присутніх портрет Тараса Шевченка,

обрамлений рушником із Черкащини, якому вже 200 років.

– Сьогодні тут частіше звучать слова: жінка, матір, хустка, – наголосив Володимир Вовк, заслужений працівник соціальної сфери України. – Це створює затишок, торкається найпотаємніших струн душі...

Не стримувала сліз від хвилювання Віра Носенко, місцева поетеса, лауреат Всеукраїнського поетичного конкурсу імені Максима Рильського, член благодійного фонду «Тарасова Земля». Вона з особливим трепетом передала до колекції Людмили Грабовенко хустку своєї мами Василини, якій на Водохреще виповнилося 89 років.

Найповажніша на виставці хустка, якій триста років! Вона пережила дванадцять поколінь! Кажуть, якщо до неї доторкнутися, то найзаповітніше бажання обов'язково здійсниться. Отож і вишикувалася черга. Головне – повірити.

І знову звучала пісня. Натхненно співали учасниці фольклорного ансамблю «Джерело» Канівського районного Будинку культури.

Спогади, теплі історії перегортали у своїй пам'яті й ділилися з присутніми Валентина Чиж, заступник Канівського міського голови, Світлана Брижицька, заступник директора з наукової роботи Шевченківського національного заповідника, Анатолій Кондратенко, завуч Канівського гуманітарного інституту, Ольга Ліворук, директор гімназії імені Івана Франка, Галина Морозова, заслужений діяч мистецтв України, Наталія Машин, голова молодіжної організації «Нове бачення». А журналістка газети «Культура і життя» Людмила Чечель розповіла про видання «Національно-газетного видавництва», передала для музею підбірку видань та свої книжки «Обереги маминих долонь», «Купейний вагон».

...А хустки усміхалися квітами, підморгували таємничими орнаментами. Ось така вона – звичайна хустка, родинний оберіг, краса українського народу.

Фото Людмили ЧЕЧЕЛЬ

Монументальна Шевченкіана Руслана Теліпського

Людмила ПИЛИП

Шевченко – це завжди по-новому. Кожне покоління по-своєму пропускає через себе уявлення про нього, – вважає мандрівник, фотограф, шевченкознавець і дослідник із Луцька Руслан Теліпський.

Руслан привіз до Латвії пересувну фотовиставку «Монументальна Шевченкіана», присвячену 200-річчю від дня народження Великого Кобзаря, а також презентував латвійцям мультимедійну лекцію «Пам'ятники Т. Г. Шевченка в Україні і світі. Їх роль і значення у формуванні позитивного іміджу України».

Дослідження творчості великого співця України нараховують десятки томів, наразі ніша щодо узагальнення даних про увічнення у світі його пам'яті в камені та бронзі виявилася незаповненою. Робота над цим проектом і стала «новою хвилею Шевченка» для 33-річного Руслана Теліпського. А починалося все з любові до подорожей та фотографії.

«Мандруючи мальовничими місцями України та світу, я фотографувався, зокрема, біля пам'ятників Великому Кобзареві, – розповідає Руслан. – Усе змінилось, коли завітав на екскурсію до Київського національного музею імені Т. Г. Шевченка та показав співробітникам свої світліни кобзаревих скульптур. Їх дуже зацікавило моє захоплення подорожувати шевченківськими місцями, і мене попросили надати для архіву музею фотографії пам'ятників. Раніше я не міг збагнути, що існує великий пробіл у базі даних музею стосовно відомостей про всі шевченківські пам'ятники в Україні та світі, – не дивно, що виникла потреба отримати такі зображення».

10 РОКІВ ПОДОРОЖЕЙ, 40 КРАЇН СВІТУ, 1000 СВІТЛИН ПАМ'ЯТНИКІВ ШЕВЧЕНКУ

Відвідувачі виставок у Ризі, Єлгаві, Єкабпілсі мали змогу ознайомитися зі зробленими Русланом власноруч 140 фотографіями пам'ятників Тараса Шевченка. Наразі в його архіві світлин є зображення майже 1000 шевченківських монументів із 20 країн світу, якими мандрував фотограф.

Неповторність експозиції полягає в тому, що це чи не найбільша колекція, зібрана однією особою на ентузіазмі та за власний кошт. Руслан

Р. Теліпський під час своєї фотовиставки

Теліпський пройшов пішки понад 1000 кілометрів з Луцька до Канева місцями перебування Великого Кобзаря. Потім були країни Європи та Азії, Канада. Він часто подорожує автостопом, каже, що це дозволяє ближче спілкуватися з людьми, дізнаватися багато цікавого.

– Ось так я подорожую вже понад десять років, – розповідає Руслан. – Розширюю свій світогляд. При першій нагоді намагаюся підтримати проекти, пов'язані не тільки з Шевченком, але й з культурою та національною самобутністю українців.

У РИЗІ ТАКОЖ БУДЕ СПОРУДЖЕНО ПАМ'ЯТНИК ТАРАСУ

Поїздка дослідника монументальної Шевченкіани до Латвії не випадкова. У березні цього року в центрі Риги буде споруджено пам'ятник Великому Кобзареві. Ініціатором монументального увічнення пам'яті славетного українського поета, художника та мислителя виступила українська громада Латвії. Місцеві українці збирають кошти для здійснення наміченого (загальна вартість проекту 85 тисяч євро).

Керівник Конгресу українців Латвії Микола Павлюк свого часу звернувся до Руслана Теліпського за порадою щодо кандидатури скульптора, і він порекомендував відомого українського митця Ігоря Гречаника.

«Пам'ятник, який збираються спорудити у березні цього року в Ризі, дуже цікавий за своєю концепцією, складеним змістом, символом і мистецькою вартістю. Автор його проекту в Ризі Ігор Гречаник, за проектами якого споруджено пам'ятники в Болгарії, Азербайджані та Австрії, є одним із найкращих скульпторів сучасної України. Цією роботою українці Латвії

пишатимуться», – вважає дослідник.

Він обіцяв обов'язково сфотографувати пам'ятник Шевченкові у Ризі й додати до своєї колекції. Наразі Руслан не лише фотографує, він також вивчає особливості монументів, збирає та узагальнює статистичні дані, намагається повернути з небуття велику кількість митців та сподвижників, котрі долучалися до спорудження пам'ятників Шевченку.

МАСШТАБНІСТЬ СКУЛЬПТУРНОГО УВІЧНЕННЯ У СВІТІ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ

Латвійцям, зокрема, було цікаво дізнатися, що автором скульптурного зображення Шевченка в Санкт-Петербурзі був латиш Яніс Тілберг. Загалом у світі є майже 1500 пам'ятників, погрудь та пам'ятних знаків Великому Кобзареві, 1300 з них споруджено в Україні. Нелегкою була доля тих, хто в камені та бронзі увічнював славетного українського поета та художника. Окремі з них через його прославлення втрачали не тільки власність, а й життя.

На виставці можна було побачити, як митці відтворювали Тараса за віком, зокрема, є пам'ятники, де Шевченка зображено немовлям, разом зі своєю матір'ю, чотирнадцятирічним підлітком, молодою людиною, і звісно, у старшому віці; поетом, мислителем, філософом, кобзарем, художником, пастухом, кріпаком, римським патрицієм, борцем проти гніту, повстанцем-революціонером чи солдатом. Монументальна радянська пропаганда наділяла Шевченка рисами атеїста, в окремих монументах спостерігається навіть схожість із Леніним.

Наразі в наш час можна спостерігати вже його сакралізацію, зокрема, у вигляді Апостола правди і свободи

Шевченко знайшов своє місце в Ковелі. У Лисці, що на Івано-Франківщині, немолодий Кобзар постає з босими ногами. У Хмельницькому присутня малознана скульптура Тараса, що зображає його тримаючим у руках головний убір – не традиційну для багатьох пам'ятників смушеву шапку, а вишуканий європейський циліндр. У селі Горішне, що на Львівщині, Тарас Шевченко в компанії Степана Бандери та Романа Шухевича перебуває під покровом Матері Божої.

«Мені цікаво проводити порівняльну характеристику монументального Шевченка з іншими світовими лідерами. Приємно відзначити, що за масштабністю скульптурного увічнення у світі Тарас Шевченко, не бажаючи того, конкурує із Христом Колумбом, Жанною Д'Арк, Олександром Пушкіним, Яном Павлом II, Симоном Боліваром, пам'ятники котрих також встановлено в понад сорок країн світу», – розповідає Руслан Теліпський.

Фотограф-дослідник каже, що йому подобаються всі монументи Великому Кобзареві, але «чернігівського Шевченка» він виділяє для себе поміж інших. У Чернігові він зображений у вигляді замріяного молодого художника, сидить у задумі на краю лавиці, де скульптори свідомо залишили вільне місце для усіх бажаних, хто прагне «присісти й відпочити» разом із Тарасом.

МАЄ ВИЙТИ ДРУКОМ КНИГА «МОНУМЕНТАЛЬНА ШЕВЧЕНКІАНА»

Із Русланом приємно спілкуватися. Звісно, мандруючи світом, він бачив багато цікавого, зустрічався і розмовляв з багатьма людьми. Крім того, він займає активну громадянську позицію, сподівається на національне відродження України й намагається, де б не перебував, презентувати українську культуру й самобутність. Під час відвідин Латвії прочитав лекцію учням Ризької української школи, подарував листівки із зображенням пам'ятників Шевченку, відповів на численні запитання учнів про сучасну Україну.

Окрім виставок та лекцій, свої дослідження й фотографії Руслан Теліпський збирається опублікувати у книзі «Монументальна Шевченкіана», що планується вийти друком уже в цьому році.

Шевченкові твори пронизують пророцтвом. І сьогодні, майже через півтора століття після його смерті, вони хвилюють, попереджають, тривожать душі.

НОВИНИ

ЩОБ ПІДНЯТИСЯ НА АФОН...

...Достатньо завітати до фойе Деснянської районної адміністрації Києва, де відкрилася фотовиставка «Афон» грецького фотографа Костаса Асіміса. Захід організовано за ініціативи Деснянського благочиння Київської єпархії УПЦ та за підтримки очільника райдержадміністрації столиці.

Ідея оприлюднити життя двох тисяч монахів (від слова «моно» один, тобто «самітник») 20 монастирів Автономної чернечої держави Святої гори Афон, що функціонує на території Халкідонського півострова в Егейському морі, у грецького фотохудожника Костаса Асіміса виникла тоді, коли він натрапив у лабораторії Свято-Пантелеймонівського монастиря на архівні чорно-білі світлини середини XIX – початку XX століття.

Республіка Афон – це не тільки єдина в світі духовна школа православного характеру, а й школа упокорення і покаяння. А гора Афон – уособлення земного прихистку Пресвятої Богородиці.

Афон на кілька десятків метрів нижче (2033 м) за найвищу вершину України Говерлу (2061 м). І за переказами, на відміну від карпатської вершини, на святу гору грецькими законами заборонено ступати жінкам. Але за словами присутнього на фотовиставці єпископа Ірпінського Климента, вікарія Київської Митрополії, який неодноразово бував на Афоні, на території півострова є притулок для жінок із дітьми...

Відвідувачі виставки з реставрованими чорно-білими світлинами, а потім й сучасних авторських кольорових можуть вивчати історію становлення і розвитку чернечої держави, а також познайомитися з афонськими храмами, побудованими у стилі візантійської архітектури тощо.

Відчуття часу на Афоні особливе. Доба триває за власним принципом. Із заходом сонця настає нуль годин і монахи 20 монастирів починають молитися... Зі світлин видно, що життя ченців протікає не тільки в молитвах, а й в щоденній праці. Таке служіння-попослух упокорює душу і зміцнює тіло. Монахи необхідним забезпечують себе самі: шиють взуття і одяг, вирощують врожаї городини і садовини тощо. Харчування мешканців цієї православної держави складається з рослинної їжі та риби – це для збереження щедрої рослинності півострова від тотального винищення отарами овець-ненажер. Усі ці відомості особисто дізналася під час короткої презентаційної екскурсії на відкритті фотовиставки. А ще екскурсивод розповіла, що монахи навіть після смерті «не забути»: на їхніх черепах можна прочитати таку собі біографічну довідку його власника...

І ще багато чого цікавого можна пізнати зі світлин Костаса Асіміса. Завітайте до Деснянської райдержадміністрації! Виставка триватиме до 24 лютого.

Наталія КУЛІШ
Фото авторки

(Закінчення. Поч. у № 5, 2014)

Раптово – сильні, з вітром, ураганні дощі. Пшеничку майже зламало, вистелило горизонтально, колоски вбило в землю, чимало зерна вилущило. Вона плакала тоді кілька днів підряд, вручну з колегами дозбираючи з ґрунту те зерно. Та відмиваючи його.

У тих дослідах кожна зернинка – то особлива цінність. То плоди терпеливої та напруженої багаторічної праці. Новий хороший сорт ні за три, ні за п'ять років не виведеш, нікому не вдалося ще. Іноді витрачаються десятиліття, щоб отримати бажаний результат. Щоб добитися такого успіху, скажімо, як це зробив академік Ремесло, про якого, дуже шкода, не всі сучасники вже й пам'ятають... А вона інколи, коли замислиться, потечуть спогади, ніби чує його тихий, доброзичливий і спокійно-впевнений голос... «Не дивіться спочатку на колосок, на "верхотуру", – любив чомусь повторювати він своїм молодим колегам, починаючи новий експеримент, – дивіться в корінь, на стебло, у ґрунт, на якому стебло і колос проростають!.. Отам починається селекція.» Казав про рослину, а так, немовби і про людину, про людську натуру й долю...

– Ви ще досі сидите тут під дощем? – почувся її раптом чоловічий голос і, підвівши очі, побачила біля себе всю веселу компанію з магазину і того, котрий виніс їй булочки. Поважний, дивиться з цікавістю. – А чому ж ви, шановна, не їсте булочки, ви ж їх хотіли?... – здивовано зупинився він поруч. Легка іронія відверто вчувалася в його голосі: що, мовляв, за дивна старушенція? Дивіться, друзі, я купив їй віденські булочки, що вона хотіла, а вона...

– Та... Я задумалася щось собі тут, – вибачливо глянула на нього її вицвілі зажурені очі. – Сиджу ось... Ви не переживайте. Трохи перепочину, та й поїду.

Чоловік ще раз здивовано подивився на неї. Нічого не сказав. Як, мабуть, нічого й не зрозумів.

Софія щільніше прикрила долонею апетитні булочки від дощових крапель, глянула вслід чоловікові.

«Шановна», каже, потекли кудись знову короткими сумними потічками невеселі її думки. Гарно звучить те слово, приємно чути. Але – була колись шановна, зараз ні...

Чому воно так у людському житті?

І чому вона опинилася тепер у такому становищі, куди розвіялась її «шановність»? Коли, з чим і як? Непомітно якось.

Чому, справді, на старість в Україні обов'язково стають злиднями... Як було при Шевченкові, так і понині.

Чому пропали безслідно її життєві заощадження? Трудові, чесні, за багато років закономірені. І нікому то не болить, не пече. Депутати поговорили – поговорили колись, для годиться,

Віденські булочки

та й забули... Живіть як знаєте, старі.

Чому влада до старих така немилостива... Чому пенсіонери – їх уже дванадцять мільйонів – живуть як жебраки, злидарі? У нормальних суспільствах навпаки.

Чому її принизили сьогодні? За що?

Чому пенсії такі мізерні, що за них і не прожити. Що, про це ніхто не знає?

Чому пенсії ще й не видають вчасно? Як сьогодні, як інші рази.

Чому вона, всіма шанована колись Софія Чередняк, яку сам Щербицький з трибуни за труди згадував і всі аплодували, Хрущов обіймав і цілував на людях, не може сьогодні сама собі купити дві – не дві, виходить, навіть одної! – булочки в цьому магазинчику? А скільки таких, як вона?! Булки з її чудових пшениць, виплеканих та виведених «в люди» оцими ось вузлуватими пальцями, що ледь згинаються, їли і їдять мільйони людей! А вона сьогодні посмакувати не змогла б, якби не отой випадковий, підпийлий добрий чоловік... Незрозумілі чудеса творяться. Незрозумілі... Жорстокий світ. Неправедний.

Хіба вона трудилася, виходить, лише на ту державу, якої вже немає і яка її цінувала, а на цю – ні? Ні, не так... Вона турбувалася про майбутнє. Це вона сама, Софія, постаріла, і вже користі з неї мало, а пшенички, виведені нею й однодумцями, і зараз, у ці хвилини, десь сіють на осінньому полі.

А якби вони свого діла колись не зробили? Може б, тоді й булочки віденських сьогодні не було з чого готувати. А так...

Ще б, може, менше боліла душа, якби знати, що все це якось зміниться. Не сьогодні, так завтра. Але... Немає колишньої віри. Не міняється на краще чомусь. Вона давно на пенсії, вже більше п'ятнадцяти років, здається. А шанувати її і її труд перестали чи не з другого дня... У нас тепер так заведено? Для тисяч і тисяч пенсіонерів... Ким,

чому, для чого... Кому це потрібно? Кому вигідно? Що з цього буде? Така їм дісталася нещадна доля?

Щось треба міняти у своїх підходах до світу, пробилася враз ще одна несподівана думка. Та, власне, справа не в ній одній. Недарма кажуть, що як держава і влада ставляться до стариків і дітей, такі вони і є самі... А як ставляться, якщо чесно? Гидко, мерзенно ставляться: тисячі стариків жебракують, тисячі дітей – безпритульні... І ті й ті – знедолені. Влада й суспільство забувають закон бумерангу: він обов'язково повертається!

Чому не сприймає нині це суспільство їх так, як треба. Адекватно, якщо казати по науковому. Що ж, видно, її життя і принципи, старання і здобутки – то вже минулий світ, назавжди минулий. «Певно, я давно уже з цим повинна внутрішньо якось погодитися. Того немає, що було. Вероття назад немає. А я – не можу... Щось чекаю, на щось сподіваюсь... Може, той мій світ зовсім нікому вже й не потрібен? Був колись реальний – став нереальний...»

Отже, треба шукати якийсь інший?

Думки-потічки стали плутатись, «наштотуватись» одна на одну, стискатись, ковзатись, мов на слизькому льоду, давити

свідомість і груди. Стало важко дихати.

Одна з думок, з якихось глибоких-глибоких таємничих джерелець, немов аж десь із юності, із давнини, вислизнула чіткішою і яснішою. Гіркою і наївною-наївною: буде в усьому цьому колись порядок – такий, як був у них на дослідних полях з новими сортами – чи не буде? Адже трудно, як і новий сорт, твориться нині нова держава. Нове суспільство... Якось затяжна мученицька селекція.

Твориться – чи вже непомітно створилась?

...То скуштувати їй «чужорецептну» булочку, чи залишити внучці?

Вітер шарпав в усі сторони і зривав із старої яблуні останнє листя, без жалю жбурляв його на мокру землю.

Уже невидимі внутрішні сльози і важкий спазм продовжували душити душу Софії.

Ні, нехай будуть внучці...

Ще обережніше прикрила пакунок долонею.

Нехай вона поласує.

* * *

Ще через півгодини мокра й змерзла Софія поволі підіймалася Прорізною вулицею до Золотих воріт. Металева палиця обережно простукала перехід по

бруківці на вулиці Святого Володимира. Постояла якусь хвилину біля пам'ятника Ярославу Мудрому (от у кого б позичити державницької мудрості сучасним вождям), а з тим пройшла короткими вуличками поза театром до Володимирського собору. Внутрішньо зібрана, спокійна, з пакуночком у вільній руці. Урочиста тиша і спокій облягли затишний простір довкола. Аж полегшало: тут не було гупої суєти.

Вона прийняла рішення: помолиться зараз за гарний лад у суспільстві й державі, попросить відпустити їй власні гріхи і попросить у Бога доброго життя і щастя безневинним людям.

Правда, вона все життя була атеїсткою – минулий порядок і професія до того змусили – однак зараз спробує повірити в інші істини. Може, вони зроблять, нарешті, всіх людей навколо (і навіть ту продавщицю з магазину, яка ніколи не дізнається, хто вона, стара жінка без грошей!) добрішими, людянішими – живемо ж на Землі єдиний раз... Потім відвезе освячені соборним духом і таїною віри булочки внучці й невістці. Вони з української пшениці, вона це відчуває інтуїтивно. Розкаже їм про академіка Ремесла. Якщо захочуть слухати... А завтра... Ні, не завтра, як тільки одержить ту злочасну пенсію, поїде в Миронівку, у свій інститут селекції пшениць. Дуже давно там не була. Скучила. Гляне на рідні серцю поля, на сортові ділянки, хоче побачити, що там зараз робиться. Може, то буде вже воєнне в її житті, роки пливають у безвість...

А потім? А потім поїде на батьківщину, до молодшої сестри. Вона прийме. Вона добра душа. Разом будуть доглядати сестрин городик. Проживуть! Половину пенсії пересилатиме внучці. Синів пояснить, коли повернеться з заробітків, чого поїхала. Не хоче тут більше жити. Не може, мабуть.

Не буде ж вона ходити по київських магазинах, де її називатимуть жебрачкою. Розвели тих пустих магазинчиків, рекламою заманоють!

І жебрачкою насправді ставати теж не буде...

Бо до того йдеться, тут можна не витримати. Сьогодні вона вперше жебракувала вже в столиці – на лавочці у скверіку, що поруч з магазином, де торгують віденськими булочками... Хай Бог простить її гріх!

Сторожко переступивши поріг храму, Софія, трохи оговтавшись, невміло перехрестилася на безсмертні врубелівські розписи, на вічну і святу Божу Богоматір Марію; перехрестилася раз, вдруге, втретє... Щось зашепотіла. У вицвілих сухих очах її, голодних і стривожених, десь глибоко на дні, ледь народжуючись, жевріла надія і маленька-маленька, зовсім нова й незвична віра... Уже не в себе, земну і надійну, у щось інше...

«У номері 5 (4577) «Культури і життя» від 31 січня ми вітали відомого українського письменника, поета, драматурга, фольклориста, публіциста, журналіста, літературознавця, краєзнавця, науковця, громадського, культурного і політичного діяча, лауреата Шевченківської премії Степана Пушика з першим 70-річчям. І обіцяли нашим читачам знайомство з його поетичною та пісенною творчістю. Отже, насолоджуйтесь – вірші ювіляра і тексти пісень, які вже давно вважаються народними...

ТИХО-ТИХО, ЯК НЕЗРИМИЙ ГНОМ...

Тихо-тихо, як незримий гном,
Теплий дощ танцює під вікном
І стає од світла золотим.
В дощ такий, бувало, грала ти.
Лисенко, і Моцарт, і Шопен,
А мені – Шевченко і Верлен,
А мені сидіти при вікні
Та й губити погляд в тумані.
За туманом дихають моря.
Пісня – ти. Моя чи не моя?
Пісня – ми. Але який кінець?
Дощ і музика.
Мовчання двох сердець.
Тихо-тихо, як веселий гном,
Теплий дощ танцює під вікном.
Тихі руки, наче два крила,
Музика до мене простягла.
І від доторку її долонь
То мороз під серцем, то вогонь.
То сади одразу зацвітуть.
І одразу квітом опадуть.
Нині тихо-тихо під вікном,
Тихо руки, сплетені вінком,
Обіймають твій дівочий стан.
Коби падав дощ – не перестав,
І зіниці сяяли ясні,
І не гасла музика в мені.
Не втікай, хвилино, не біжи.
Ти ні слова, мила, не кажи.
Тихо-тихо, як самітній гном,
Засинає дощик під вікном,
Тихо роси струшують сади,
Тихо...
Хоч на тишу упади...

МАРИСА

Де річка миє береги заріноків, –
Така мілка, що переходять вбрід, –
Живе собі стара самітня жінка, –
Без діток, без корови – купу літ.
Живе собі, як та зозуля-птиця.
(Чия провина, що сама-одна?)
А для села вона стара Марися,
А прізвище хіба сільрада зна.
Не ходить ні до клубу, ні до церкви –
Сама в хатині вік весь прожила.
По правді, далі обласного центру
Вона в житті своєму не була.
Ще провели їй радіо до хати,
Що, мов дитя, постійно гомонить.
І лиш тоді стара йде виключати,
Як блискає надворі і гримить.
З ним поговорить, з ним і заспіває,
Воно розсердить і вгамує злість.
Ніхто Марисі лекцій не читає
І не питає, що старенька їсть.
А їсть що-небудь, бо живе
як-небудь!
Така вона, як на межі трава.
Лиш як комусь чогось од неї треба,
То згадують: Марися ще жива.
Дітей догляне і грядки засіє,
Розкаже, як жило колись село.
Запрошують співати по весіллях –
У неї лиш весілля не було.
А згадує про молодість – то дивно,

Бо облетіла, наче з вишень цвіт.
Було й кохання, бо ж вона людина –
Маленький, тихий, але добрий світ.
Не вистудив ніхто із серця ніжність,
Тепло душі нікуди не втекло.
І боляче, що так в Марисі вийшло,
Що щастя жінку якимось не знайшло.
Чи лихо це?
Говорять: ні, не лихо.
А літ уже не купа, а гора.
Живе собі в селі Марися тихо:
І добре, що стара не помира.

1969

ПІСНЯ ПРО МАТІР

Земля дочекалась і рясту, і сонця,
і цвіту,
Душа, мов калина, росте і цвіте
від тепла.
Нічого не треба, нічого не хочу
від світу,
Лишень, аби мати на білому
світі була.
З-за гір віє вітер, в степах
повмирили морози,
Шумлять осоки, весняно
зітхають гаї,
А мати старенька стоїть на високім
порозі
Та й думає мати: як маються діти її.
А діти світами, а діти у веснах та в
зимах,
Прийдуть і скажуть: «Нам двері,
матусю, втворить».
І доти всі діти живуть по світах
молодими,
Допоки чекають, допоки живі
матері.
Земля молодіє від рясту, від сонця,
від цвіту,
Душа, мов калина, цвіте і росте
від тепла.
Нічого не треба, нічого не хочу
від світу,
Лишень, аби мати на білому світі
була.

1974

САГАЙДАЧНИЙ

І був поет такий, що бачив
Усе, що вкрито нині сном,
Як Конашевич-Сагайдачний
Стояв на смерть під Хотином.
Тут він рубав турецьку зграю!
Та шабля більше – не сестра,
І він, поранений, вмирає
На гострім березі Дністра.
І вже наш гетьман за імлюю,
Де лік історія веде,
Та в пісні «яром-долиною»,
Та в пісні він «попід горою»
Іде позаду він, іде.
Іде чи йде? Пісню хором
Несе козацтво, як вогонь,
Де на Підгір'ї під Самбором
Родинні Кульчиці його.
Живе у пісні славний батько,
Здається, зараз підійде
І запитає: «Ну, нащадку,

1978

В красу залюблена душа

На що ти проміняв себе?
Ти – сокіл чи дністровська жаба?
Ти – син України чи свистун?
Я жінку проміняв на шаблю,
Лиш не на люльку і тютюн.
Я в братство записав козацтво!
Я з ним за ворогом гасав!
Я – не міняйло! Все багатство
На рідну школу записав.
Шаблями захищали школи,
Бо я нових людей хотів,
Щоб не соромились ніколи
Свої мови і батьків.
Ми землю дорогу любили,
Стояли твердо за своє
І щось для вас таки зробили,
Коли ще ви на світі є!

ТАК СПІВАВ МАМАЙ

Був козак Мамай без жінки,
Він не пив вина-горілки,
Та співав Мамай:
«Знайте, що борці за волю
Не вживають алкоголю!
Граї, бандуро, граї!
Хай горілка клята скисне!
Хай від пісні горло трісне!»

Так співав Мамай.
– Знайте, що борці за волю
Не вживають алкоголю!
Граї, бандуро, граї!
Ще співав Мамай:
«Є у мене бирка-шапка,
Є у мене гостра шабля,
Є мій рідний край...
Є з ким землю боронити,
Є з ким оковиту пити!
Граї, бандуро, граї!»
Та сказав Мамай:
«Поки край наш знемагає,
Хай горілка зачекає!
Коника сідлай!
В грізний час борці за волю
Не вживають алкоголю!
Граї, бандуро, граї!»

А ЯБЛУКА ПАДАЛИ...

Може пригадуєш,
Може, й не згадуєш,
Як осінь палила
Білі світи.

А яблука падали,
Падали яблука,
Яблука падали в наші сліди.

Хочеться зустрічі,
Ніжної радості
В серці з розлукою
Грається щем.

А яблука падають,
Хто ж їх збиратиме?

Падають яблука
Жовтим дощем.
Що відлюбилося,
Вже не полюбитися.
Тихо зітхають
Сонні сади.

А яблука падають,
Котяться, губляться,
Та не знаходять
Наші сліди.

КОЗАК ГУЛЯЄ

Козак гуляє, шинкарка носить,
Питає турок: «Чому не ллеш?»
Не пий, козаче! Козачка просить:
«Не пий, козаче, – коня проп'єш!»
(2)

Козак сміється, шинкарка носить,
Говорить турок: «Замало ллеш!»
Не пий, козаче! Козачка просить:
«Не пий, козаче, – мене проп'єш!»
(2)

Шинкарка швидко горілку носить,
Козацтво п'яне, регоче ніч.
«Не пийте, хлопці, –
Україна просить. –
Не пийте, хлопці, – проп'єте Січ!» (2)

В шинку шинкарка напої носить
І ллє горілочку, ллє вина.
«Не пийте, хлопці, – Україна
просить. –
Не пийте, хлопці, – бо я одна».

ТРЕБА ЙТИ ДО ОСЕНІ

Сіножаті скосяться,
І пшениця вижнеться,
Плотогонів Черемош пронесе.
Дзвонить осінь в Косові,
Дзвонить осінь в Вижниці, (2)
Перестиглі яблука нам несе.

Яблунева осене,
Що ж ти в росах росишся?
Де ж ти щастя, осене, роздаєш?
І гуляти хочеться,
І женитись хочеться, (2)
І дівчат в Карпатах не стає.

По багрянній осені
Черемош, як шабелька,
І роса посивіла на мороз.
Переспілі яблука,
Дзвонять стиглі яблука, (2)
Осінь теж очікує чогось.

Сіножаті скосяться,
І пшениця вижнеться,
Листячком засипляться сади.
Може мила в Косові,
Може мила в Вижниці, (2)
Треба йти до осені, щоб знайти.

ЛЮБИСТОК

Синь Карпатських гір і синь небес,
І дівочі оченята сині.
Я шукав у горах едельвейс,
А знайшов любисток в полонині.

Приспів:
Полонина, полонина
Ловить зорі, сині зорі,
А гуцулка, а гуцулка полонила
Юне серце в Чорногорі.

В селах засвітилися вогні –
Ніч на гори опустила крила.
Дівчина зустрілася мені
І любисток ніжно попросила.

Приспів.
З неба сипавсь білий зорепад,
З Чорногори вітер буйний віяв.
І призналась дівчина з Карпат,
Що в любистку коси свої мие.

Приспів.
Не втаю, у серці не втаю,
Що поїхав з гір у рідне місто.
Та мені спокою не дають
Чорні коси, скупані в любистку.

Приспів.

НАД ГОРОЮ МІСЯЦЬ ПОВЕН

Над горою місяць повен,
А по річці плава човен,
Плива човен, плаї несеться,
А в нім серце коло серця.

Як дівчина веслувала
Та весельце поламала.
Засмутились очі карі,
Що весельця вже немає. (2)

Смутні очі – то дівочі,
А веселі – парубочі.
Серед плеса хлопець весел,
Хоч немає пари весел.

Весел хлопець, не сумує,
Він рукою завеслує.
А як стане веслувати,
Буде милу обнімати. (2)

РІДНА СТОРОНА

Тут рідний край, тут рідна сторона,
На доли гори дивляться в задумі.
Де голубіє тиха далина,
Стоять тополи, думні, як бандури.
Стоять вони, і я собі стою,
Та й думаю, що вже прожив немало.
Кує мені зозуля у гаю,
Та батькові моему відкувала.

Приспів:
Бринить, бринить нам пам'яті
струна,

Болисть, немає болю без причини.
О, рідний край, о, рідна сторона,
О, найдорожче слово – Батьківщина,
О, рідний край, о, рідна сторона,
О, найдорожче слово – Батьківщина!

Він так пішов, як та ріка в імлі...
О звідки сум у день весни береться?
Як є зв'язок від зірки до землі,
Так є зв'язок від серця і до серця!

Приспів.

СОЛОВ'ІНИЙ ДЕНЬ

Прилинь, прилинь до рідного села,
Приїдь, приїдь, тебе чекає хата.
Тут вишня соловейком зацвіла,
І в нього скоро будуть солов'ята!

Приспів:
Прилинь хоч в гості до зелених
свят,
Візьми дітей, нехай дитина знає,
Що і вночі маленьких солов'ят
Свої мови батько навчає.

Прилинь додому в солов'їний день,
Хай зрозуміє тут твоя дитина:
До дідових і бабиних пісень
Подібна дуже мова солов'їна.

Приспів. (2)

«Ми пам'ятаємо. Ви з нами...»

Тетяна БОЙЧУК

Із відстані трьох десятиліть звертаюся світлою пам'яттю в маленьке село на Літинщині, у маленьку затишну стару школу, де взимку грілись біля грубок, бо ні конвекторів, ні пластикових вікон тоді ще ніхто й уявити не міг.

Згадую малочисельні класи, де мій був найбільшим – 12 учнів! Діти тоді навчалися, а ми, молоді вчителі, набували практичного педагогічного досвіду; учні охоче відкривали свої серця, а ми, крім основ наук, давали вихованцям те, чим самі багаті були. Разом створювали краєзнавчий музей і розчищали джерела, грали в футбол і збирали зразки народної творчості, готували цікаві концерти і рвали хміль, інсценували твори класиків літератури і їздили до Вінниці на екскурсії. А ще дівчатка мого класу відродили в школі бібліотеку! Просто якось відчинили в кінці коридору двері – за ними виявилась невеличка кімнатка зі стелажима, заповненими книгами і купою непотребу. Прибирання тривало недовго, і за кілька днів у справжнісіньких формулярах були вписані прізвища перших користувачів бібліотеки... Дивлюсь на серйозні обличчя моїх учнів, на святкову форму – коричневі плаття і білі фартушки... Тоді ми спеціально їздили до райцентру – фотографуватись для Тетяни Яблонської, бо готували для неї колективно-го листа.

Знайомство ж наше з видатною художницею відбулось за досить цікавих обставин. Тривалий час мої учні один раз на тиждень залишалися після уроків на виховні години «Бесіди про мистецтво». Спочатку об'єктом повідомлень та обговорень

Т. Яблонська. «Хліб»

став живопис Західної Європи, функцію ж наочних посібників виконували кольорові фоторепродукції, які я колекціонувала з дитинства: випрошувала в однокласників, виривала з журналів «Радянська жінка», «Україна», «Огонек». І ось одного разу, готуючись до чергової бесіди, звернула увагу, що маю у своїй скарбниці кілька чудових, зроблених на глянцевому папері фотокопій робіт Тетяни Яблонської. Під руками якраз виявились також літературні матеріали, і виховна година незабаром відбулася. Глибоке враження на дітей справили картини-репродукції, жіночі образи, а письмові твори-відгуки про них ми надіслали у столицю за адресою: «м. Київ. Народній художниці України Тетяні Нилівні Яблонській».

Яким доречним тут буде вираз: «Світ не без добрих людей!» Я й тепер з глибокою, нетьмяніючою вдячністю згадую невідомих, ніколи не бачених працівників пошти, які доправили дитячого листа адресатові. І досі не перестаю дивуватись, як серед життєвих клопотів, творчої праці, викладацької діяльності художниця викроїла місце для невідомих учнів провінційної школи, як знаходила для них мудре слово напутніх побажань, порад, заохочень,

материнського привіту. Мабуть, саме таким і повинен бути справжній митець: і творчістю, і почуттями – для людей.

Тетяна Нилівна нам відписала: «Дорогі дівчатка і хлопці – учні шостого класу Івановецької школи! Мені дуже приємно було отримати вашого чудового, щирого листа. Мене дуже схвилювало те, що ви знаєте за мене, за

Нам хотілося, щоб усі знали: великий художник – це передусім людина великого серця, і ця людина якоюсь часточкою свого життя належить нам: вона поважає дитячі інтереси, вона зацікавлена в тому, якими виростуть і що візьмуть у майбутнє такі несподівані знайомі – школярі з Вінниччини

мою творчість, за мої картини – «Хліб», «Льон», «Юність». Немає більшої нагороди для митця, як оцінка тих, для кого ти створюєш свої картини. ... Дуже вдячна вам за любов до мистецтва, за те що праця художника знайшла місце у ваших серцях. Я дуже люблю свою прекрасну професію художника і намагаюся ще працювати і працювати – немає нічого кращого у житті, як любима робота. Вона пов'язана з почуттями краси, без якої не може бути мистецтва. А краса несе радість і тим, хто її створює, і тим, хто її взагалі любить і відчуває».

У наступних листах діти писали художниці про себе, про шкільне життя, надіслали світлинку (заради цього знімка і їздили до Літина!), магніфонну касету, змонтовану з усього найкращого, чим були позначені уроки та позакласна робота: високомистецьки прочитаних уривків літературних творів, пісень, проспіваних ансамблем «Дударик», звукових листів-звернень до Тетяни Нилівни.

Ми зачитувалися цікавими пізнавальними відповідями, що надходили з Києва. Художниця виводила нас на ширші мистецькі обрії, підтримувала ініціативи, брала в них безпосередню участь і заохочувала мене, класного керівника: «Мені від усієї душі хочеться чимось допомогти вам у такій благородній справі... Напишіть мені – може, і справді я вам зможу чимось допомогти. Може, треба вислати якусь літературу з мистецтва? Я все зроблю, що

зможу. З великою любов'ю до вас та до ваших учнів».

Дуже скоро після цього листа ми отримали важеньку бандероль: Тетяна Нилівна вислала кілька книг, новенький діапроектор і писала: «Вирішила надіслати вам слайди з творів різних художників, які я могла закупити зараз у Києві. Я посилаю вам 9 комплектів». Оскільки в комплекти не входили супровідні літературні матеріали, художниця сама в письмовій формі дала коментарі, що стосувались біографій, полотен, галерей; у стані глибокого зворушення починала писати російськи: «Если это дело у вас пойдет, я буду присылать их по мере поступления в магазины. Буду привозить из Львова. ...С нетерпением буду ждать письмо о результате этого эксперимента» (маються на увазі бесіди і демонстрація слайдів взимку, коли рано вечоріє).

виростуть і що візьмуть у майбутнє такі несподівані знайомі – школярі з Вінниччини: «Мені здається, що більшість із вас вже зрозуміли, яке значення має мистецтво для формування внутрішнього світу людини, що без мистецтва життя наше було б дуже збідненим, сірим».

Тетяна Яблонська ділилася з учнями спогадами про свого батька – учителя дореволюційних гімназій, захоплена писала про те, як отримувала листи від колишніх батькових учениць, бо ж це «так прекрасно, коли людина залишає добрий слід».

Тетяна Яблонська впускала школярів у світ своїх мистецьких пристрастей і симпатій, відчиняла перед дітьми двері творчої лабораторії живописця, розповідаючи, як дочка написала досить велику картину про археологів: «Колись ми з нею – донькою Оленою – потрапили на руїни стародавньої Ольвії – античної грецької колонії... Це було колись величезне місто, там буяло життя, а тепер залишилися лише великі пагорби... Все це вкрите посохлою травою та спалене південним сонцем (ми там були у липні). Як зачаровані йшли ми по цьому мертвому місту і раптом серед давніх грецьких плит побачили свіже джерело!.. Цей сюжет і взяла моя донька для своєї картини. Вона хотіла виразити ідею вічності життя, ідею спадкоємності культур. Вона хотіла сказати, що давня грецька культура для сучасної людини – джерело живих знань, що людство єдине у своєму культурному розвитку. Вона працювала над картиною дуже проникливо, вкладала в неї всю душу. А це – головне у мистецтві».

Нам у спадок залишилися рідкісної краси, шляхетності й інтелігентності листи Тетяни Яблонської, незабутні спогади про надзвичайно цікаві роки спілкування з нею. І щоразу, хоч колишні діти вже давно самі стали батьками, як чуємо дороге ім'я, у кожного в душі озивається: «Ми пам'ятаємо. Ви з нами...»

Т. Яблонська. «Починаю спочатку... Старт»

Т. Яблонська. «Льон»

Від дідів-прадідів

Тетяна ШНУРЕНКО

На Стрітіння вперше зима з літом зустрічається. «Зиму веде попід руки старий дід Мороз, вона зігнулася, трясеться і ледве йде. Кожух на бабі Зимі полатаний, чоботи подерті, а в хустці на голові миші дири прогризли, і з тих дир сиве волосся стирчить. У руках Зима несе надщерблений горщик із льодом, а через плечі у неї – порожнісінька торба» (Олекса Воропай, «Звичаї нашого народу»).

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИЧОК

Дядина (дядинка, дядиночка) – дружина дядька (рідного, двоюрідного – кровної рідні). У традиційній культурі дядина часто змальовується, як скупа, недобррозичлива жінка. «Дядина – не кровна рідня, а зведена».

Дяк (дячок) – служитель православної церкви. Дяк допомагає священику під час богослужіння. В школах часів козацької України дяки вчителювали. Мандрованими (мандрівними) дяками називали небагатих студентів (спудеїв) Київської академії. Це студентство мандрувало містами та селами, розважаючи люд виставами. Так вони заробляли собі на хліб. Узимку в містах, під час Різдвяно-Новорічних свят студенти заробляли найбільше. За часів Київської Русі дяками називали переписувачів канцелярії князя.

На Стрітіння зима зустрічає і літо, і весну, хоче їх заморозити. Між зимою та весною суперечка – кому йти вперед, а кому назад вертатися. Ось одна із багатьох стрітенських прикмет: якщо цього дня ясне сонце – снігу випаде ще більше, ніж досі. «На Стрітіння циган кожух продає». «На Стрітіння повертається птиця до гнізда, а хлібороб – до хліба». А ми повернемося до наших традицій, звичаїв та обрядів. Пізнаваймо та вивчаймо.

«НЕМА КРАЮ БЕЗ ЗВИЧАЮ»

14 лютого – Трохим-перезимник, Трифонів день.

15 лютого – Стрітіння Господнє. Одне з найбільших церковних свят. Стародавнє свято зустрічі зими з весною – Громниця впродовж віків поєдналося зі святом на честь принесення Богородицею в Єрусалимський храм немовляти Ісуса Христа та «стрітіння його зі старцем Симеоном». Старовинна назва збереглася і до сьогодні – у Західній Україні Стрітіння називають Весняною Громничною Богородицею. Повсюди цього дня у церквах правлять службу Богу, святять воду та свічки – громниці. Стрітенська вода – цілюща, за своєю силою така ж, як і йорданська (святчена на свято Водохреща). Нею натирали хворі місця, кропили «від пристриту» (хвороби, яку спричиняло «погане око»). Пасічники берегли цю воду і кропили нею вулики кожну першу неділю молодого місяця: «щоб не заїдали комахи та не нападав «гнилець». Колись господарі,

проводжаючи чумаків у далеку дорогу, благословляли їх, волів, мажару «стрітенницею» (стрітенською водою) та промовляли: «Боже вам допоможи!» «Прийшла Громниця – зимі половиця». Освячують цього дня свічки, які називають громничками, громниціями. У давнину кожен господар обов'язково готував власну громницю, ніс її на посвяту. Такі свічки мали свою форму та розміри. Найпопулярнішими були «Трійці» – тризубчасті свічки, оздоблені різнокольоровими стрічками та прикрасами. Після служби Божої господар ставив громницю на покуті та запалював її – «щоб весняна повінь не зашкодила посівам і мороз щоб дерев не побив». Називають цю свічку громницею ще й тому, що її запалювали під час грози. Була вона оберегом для всього: для родини, хати, для господарства. «Зима йде туди, де було літо, а літо туди, де була зима» – так казали цього дня, якщо до вечора змінювалась погода та ставало тепліше. «Якщо на Стрітіння півень нап'ється водиці, то на Юрія (6 травня) кінь напасеться травиці». «В цей день лютий до березня приїхав». Ще одна назва цього свята – Зимобор. «Зимобор з відлигою – на ранню й теплу весну, зі снігом – на дощову та довгу, а коли завірюха – весна буде пізня й холодна». У цей день ворожили на майбутній врожай: залишали тарілку з зерном на ніч надворі: «якщо вранці є на зерні роса – добрий знак, це до гарного врожаю, якщо ж немає – то погана ознака». «Якщо на Стрітіння мороз буває – то ведмідь свою халабуду розриває».

16 лютого – «Взимку сухо та холодно – влітку буде сухо та жарко».

17 лютого – Микола Студений. «Микола однією рукою нося гладить, а другою щіпає».

18 лютого – «Лютий і теплом пригостить, і морозом відшмагає».

19 лютого – Вукола-телятник. Якщо цього дня стоять сильні морози – весна буде гарна, а літо – сухе та жарке.

20 лютого – Парфентія. «Лютий зиму видуває, березень її ламає».

21 лютого – Захар-серповидець. Колись господарі діставали, ретельно оглядали та гострили свої серпи. Сьогодні, щоб не порушувати такої доброї традиції, чоловіки можуть дістати, добре оглянути та нагострити... свої ножі. Господині вам будуть щиро вдячні.

22 лютого – Никифор, Інокентій, Панкрат. «Не всяк Панкрат хлібом багат».

23 лютого. Цього дня – на Прохора та Харлампія, літні жінки можуть трішки «поохати» – «До Прохора баба охала, а прийшли Прохір і Влас – сім погод у нас!»

24 лютого – Власів день. Подейкували, що святий Влас, особливо цього дня, дуже пильно наглядає за домашньою худобою. Дбайливі господарі звечора нагадували своїм жінкам: «Дивись, молодиче, щоб завтра раненько принесла водиці з криниці!» Цією водою напнювали пляшечки, кидали туди шматочки страсної свічки, ставили на покуті. Там вода стояла три дні – святий Влас освячував її. Цією водою весь рік скроплювали свою худібку.

У день святого Власа не забували господарині й про себе. Колись на Херсонщині жінки святкували «Бабський празник»: збиралися гуртом у шинку, пили-їли, співали, «замочували корову, щоб та була лагідна». А коли вертались додому – «били» своїх чоловіків, щоб і вони були лагідними до дружин. Ось що нам, шановні жінки, дозволяє цього дня традиційна культура. Дозвіл є, а бити чи цілувати – вирішуйте самі.

25 лютого – Мелентія. «На Мелентія гарна погода віщує великі морози та хурделицю».

26 лютого – Онисим-вівчарник. Якщо ніч зоряна – кладуть на землю прядиво: «Онисим зорями озорить – вівці будуть гарно ягнитися, та великий приплід давати».

27 лютого – «У лютому сонце крізь сльози сміється». А прийде весна – засміється гарно і сонце, і ми під цим сонцем.

СМАЧНОГО!

Плов з мідіями від пародиста Антона Лівші

Цією екзотичною стравою мене пригощали роки 30 тому на Одещині. Відтоді й сам нерідко готую її. Рецепт дуже простий. Були б тільки мідії.

У скляну або емальовану чавунну каструлю наливаю 4–5 столових ложок олії і на великому вогні підрум'яню

дрібно порізану 1 велику цибулину. Потім додаю дрібно натерту середнього розміру морквину, 1 столову ложку томатного соусу, трішки води й перемішую. Коли прокипить, засипаю рис, додаю сіль, перець і заливаю водою так, щоб до верху залишалось приблизно 2 см. Коли рис закипить, засипаю свіжі або морожені мідії в мушлях і на слабкому вогні варю до готовності. У процесі варіння мушлі розкриваються, і їх заповнює рис. Тож виходить і смачно, і красиво.

На трилітрову каструлю потрібно: півлітрова банка сухого рису, 0,7–0,8 кг мідій.

УВАГА!

Видавництво продовжує отримувати від читачів повідомлення про щорічну передплату на наші газети і журнали.

Дякуємо всім, хто вже надіслав дані про передплату на наші видання, а також, враховуючи ваші побажання, ми продовжили термін надходження копій передплатних абонементів та розіграш призів до 15 лютого.

Нагадуємо, що надіслати їх можна поштою, факсом, електронною поштою.

ЧЕКАЄМО!

Наші телефони: (044) 498-23-64, (050) 310-56-63.

E-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Культура i життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2014 р.:

3 місяці – 44,10 грн; 6 місяців – 86,55 грн; 12 місяців – 171,90 грн;

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

Ви прагнете бути лідером суспільної думки і цікавим співрозмовником?
Ви відповідально і свідомо ставитеся до своєї участі у розвитку української культури?
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НАШІ ВИДАННЯ у 2014р.!
Про український театр, музику, національні пам'ятки, старожитності, кіно, літературу!

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
60969
вартість річної передплати
171,90 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
90269
вартість річної передплати
111,90 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
95220
вартість річної передплати
224,10 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
74401
вартість річної передплати
272,10 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
74310
вартість річної передплати
136,50 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
74501
вартість річної передплати
136,50 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
37112
вартість річної передплати
119,90 грн.

Всеукраїнський інтернет-ресурс, який висвітлює культурно-мистецьке життя країни

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на всі наші видання можна через сайт www.presa.ua, на сторінці «Передплата On-Line».

Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Шановні читачі газет і журналів нашого видавництва! Триває передплата на 2014 рік!

ПРОПОНУЄМО ВАМ ПОЗНАЙОМИТИСЯ ІЗ ЗАОХОЧЕННЯМИ ВІД ВИДАВНИЦТВА НАШИХ ДРУЗІВ-ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

Заохочення для фізичних осіб, які передплатили видання на 6 місяців:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуск журналу "Пам'ятки України" (який не йде у передплату);
• братимете участь у розіграші календарів на 2014 рік. Кількість календарів для розіграшу – 150.

Заохочення для фізичних осіб, які передплатили два і більше видань на 6 місяців:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуск журналу "Пам'ятки України" (який не йде у передплату);
• матимете можливість розмістити привітання на сторінках газети "Культура і життя" або "Кримська світлиця" з юві-

леєм, сімейним і професійним святом;
• братимете участь у розіграші календарів на 2014 рік. Кількість календарів для розіграшу – 150.

Заохочення для фізичних осіб, які передплатили видання на рік:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуск журналу "Пам'ятки України" (який не йде у передплату);
• безкоштовно отримаєте редакційну передплату на одне із видань на II півріччя 2014 року;
• братимете участь у розіграші календарів на 2014 рік. Кількість календарів для розіграшу – 150.

Заохочення для фізичних осіб, які передплатили два і більше видань на рік:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуск журналу "Пам'ятки України" (який не йде у передплату);
• матимете можливість розмістити приві-

тання на сторінках газети "Культура і життя" або "Кримська світлиця" з ювілеєм, сімейним і професійним святом;
• безкоштовно отримаєте редакційну передплату двох видань на II півріччя 2014 року;
• братимете участь у розіграші календарів на 2014 рік. Кількість календарів для розіграшу – 150.

СЕРЕД УСІХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ДОДАТКОВО БУДЕ РОЗІГРАНО ТРИ ЦІННИХ ПРИЗИ!

Заохочення для юридичних осіб, які передплатили три і більше видань на 6 місяців:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуски журналів "Пам'ятки України" та "Українська культура" за 2014 рік (які не підуть у передплату);
• матимете можливість розмістити на сторінках газети привітання або розповідь про їхню організацію в рубриці "Наші передплатники";

• безкоштовно отримаєте редакційну передплату одного з видань на II півріччя 2014 року.

Заохочення для юридичних осіб, які передплатили три і більше видань на рік:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуски журналів "Пам'ятки України" та "Українська культура" за 2014 рік (які не підуть у передплату);
• матимете можливість розмістити на сторінках газети привітання або розповідь про їхню організацію в рубриці "Наші передплатники";
• безкоштовно отримаєте редакційну передплату двох видань на II півріччя 2014 року.

*Поштова адреса – ДП «Національне газетно-журнальне видавництво», вул. Васильківська, 1, м.Київ, 03040; факс – (044) 498-23-64; e-mail – nvu.kultura.sale@gmail.com

Телефони – (044) 498-23-64, (050) 310-56-63
**До участі в розіграші приймаються копії передплатних абонементів із чітким відтиском касового апарата.

Наступний номер газети вийде 28 лютого 2014 року

Газета «Культура і життя»

№ 6-7 (4578-4579), 14 лютого, 2014 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Генеральний директор Олесь Білаш

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Заступник головного редактора Світлана Соколова

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідомо про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14, тел. (044) 581-68-15; e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64; +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс в Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударін – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театральних мистецтв Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Світлана Фоменко – начальник управління міжнародного

співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Євгенія Крутоголов – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу музичного мистецтва; Лариса Нікіфоренко – начальник управління регіональної та культурно-просвітницької роботи Міністерства культури України; Лариса Петасюк – начальник управління правового забезпечення; Людмила Чумакова – заступник начальника управління справами – начальник відділу взаємодії з Верховною Радою; Михайло Шведа – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв

та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Надія Соколенко – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Передрук і відтворення текстових та ілюстраційних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця. © «Культура і життя»

Наклад 9500

Ціна договірна

